

Hügelkasumid sõltlaste arvelt

Analüüs Eesti
narkokuritegevuse
hetkeolukorrast

Kehakeel
reedab valetaja

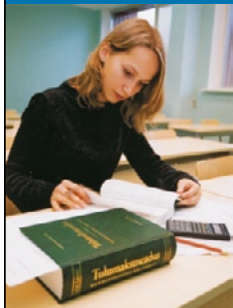
Miks on kiiruse
ületamine ohtlik?

Ballistika paneb
padruni rääkima

SISEKAITSEAKADEEMIA

Sisekaitseakadeemia on riigi rakenduskõrgkool, mis valmistab ette riigi- ja kohaliku omavalitsuse ametnikke ning korraldab nende täiendõpet.

Politsei Toll Korreksioon Maksukorraldus Halduskorraldus Päästeteenistus

Vastuvõtt 2003/2004:

- dokumentide vastuvõtt 25.06. - 04.07.2003 (tööpäeviti);
- testid ja katsed algavad 08.07.2003.

Täiendav informatsioon: www.sisekaitse.ee,
telefon 696 5644, info@sisekaitse.ee

Sisekaitseakadeemia, Kase 61, 12012, Tallinn

Sirget selga!

Viimastel kuudel on politsei olnud avalikkuse erilise tähelepanu all, sest Eesti politseid on esimest korda avalikult süüdistatud poliitilises kallutatuses. Süüdistusi politsei erapoolikuses on tulnud nii poliitikutelt kui ka meediat.

Politsei kui võimukandja risk nii teadlikkuse kui ka ebateadlikkuse kallutatuseks on tõepoolest suur. Risk peitub võimuses, mis sisaldab endas jõudu, seda toetavaid seadusi ja suurt hulka infot, mille kasutamise vastutus ei tulene ainult seadusest, vaid kohustab tegema moraalseid valikuid.

Politseiniku amet, üks lugupeetavamaid ja ühiskonnale vajalikumaid, on rahva silmis üha usaldusväärsem. Usalduse ülesehitamiseks on kulunud kõik Eesti politsei taasloomisele järgnenud aastad ning sellesse on oma osa andnud iga politseinik. Juba igaühe panuse tõttu on võimu õiguspäraselt ja õiglaselt kasutamise vastutus igal politseinikul.

Politseiniku amet eeldab mõistmist, et igaühe isiklikule vastutusele tehtavate otsuste eest lisandub vastutus kõigi kolleegide ees. Isiklikud kõlbelsed valikud on tähtsad, kuid vastutustundlik politseinik kaalub need alati läbi ka sellest seisukohast, kuidas mõjuvad need politseiorganisatsiooni usaldusele, ühiskonna ootustele ja avalikule arvamusele.

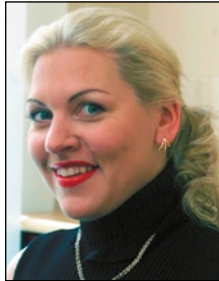
Politseiniku seaduskuulekus ja moraalsus pannakse proovile iga päev, sest alati leidub neid, keda politseiinfo ning selle kasutamine huvitab omakasu, mitte korralduse seisukohast.

Oma seaduskuulekust ja sõltumatust tõestab politseinik pidevalt, sest iga päev seab ta ette uued moraalsed väljakutsed. Kord juba selgese mõeldud seisukohtadest kujunevad tõekspidamised, millest lähtuvad valikud on kerge päevast päeva korrata.

Süüdistustele poliitiliste huvirühmade poolt põhjustatud kallutatuse peaks iga politseinik vastama käitumisega, mis on sirgjooneline ning välistab igasuguse mõjutatuse.

Oma ametiaja nimel peab politseinik nõudma politseivälisest mõjutajatest vaba käitumist ka oma kolleegidelt, ülemustelt ja alluvatel.

Meil on üks Eesti politsei, kelle tarkus, au ja sõltumatus on kõigile meile kallis.

Ilona Leib
toimetuskolleegiumi juht

POLITSEILEHT nr 2/2003

Kuus korda aastas ilmuv Politseileht on Politseiameti ja Siseministeeriumi koostöös valmiv politseiajakiri, mida levitatakse organisatsiooni sees. Järgmine number ilmub juunis 2003.

Väljaandja: **Politseiamet**

Pagari 1, 15060 Tallinn

e-post: politseileht@pol.ee, telefon: 0 612 3091

Toimetus:

Toimetaja: **Melli Rüga**, melli.ryga@pol.ee

Fotograaf: Robert Kõrvits

Keeletoimetaja: Ene Sepp

Kujundaja: Ahto Meri/Piliter

Trükk: AS Kroonpress

Ilona Leib, Siseministeeriumi avalike suhete osakonna juhataja; **Harry Tuul**, politseipeadirektor; **Jüri Pihl**, Kaitsepolitseiameti peadirektor; **Priit Männik**, politseipeadirektori asetäitja; **Indrek Raudjal**, Politseiameti pressibüroo juhataja; **Kalle Laanet**, Tallinna politseiprefekt; **Aleks Uibo**, Põlva politseiprefekt; **Henno Kuurmann**, Kaitsepolitsei komisar; **Robert Antropov**, Kohtuekspertiisi ja Kriminialistika Keskuse direktor; **Andres Anvelt**, Keskkriminaalpolitsei direktor; **Kirsti Ruul**, Siseministeeriumi pressinõunik; **Tiit Hennoste**, Tartu Ülikooli meediaõppejõud.

SISUKORD

4 Uudised

6 Narkokuritegevuses maksab kasum

Narkokuritegevusest annab ülevaate Risto Kasemäe

Foto: Rein Jänes

10 Aleksei Nikiforovi keerukas tabamisluugu

Aleksei Nikiforovi tabamisest kirjutab Kadri Palta

14 Kohtumine narkomaaniga

Narkomaani kinnivõtmiseks jagab näpunäiteid Viljar Leisalu

17 Paikuse koolipapa

Jüri Meritsaga vestleb Ester Vilgats

21 Ekspertid tegelevad põhjustega

Harju LÕUKi tegemisi tutvustab Indrek Sirk

24 Vale kiirus – sagedasim eksimus liikluses

Valest sõidukiirusest räägib Vello Petmanson

26 Tõe jälile tulirelva kaudu

Relvade ekspertiisi olemust selgitab Tiit Uukkivi

29 Läbipõlemist saab vältida

Selgitabpsühholoogi Liivia Anion

31 Kehakeel paljastab tõe

Kehakeelest kõneleb Tuulikki Kantola

34 Politseiteadust on vaja arendada

Arengusuundi tutvustab Andrus Padar

36 Esimesed pääsukesed uuel haridusteel

Uus õppesuund kolme prefektuuri silme läbi

38 Uus rubriik "Läheme külla"

Narva prefektuuri elust annab ülevaate Maia Burlaka

41 Uue osakonna uus juht

Intervjuu Jaan Tedderiga

42 Mälestused tsaariajast

Politseimuuseumi tutvustab Mai Krikk

45 Politseil uus koduleht

46 Sport

47 Lõvi Leo sõprade klubi

LÜHIDALT

ENFSI aastakonverents

21.–24. maini peetakse Tallinnas Euroopa Kohtuekspertiisi Instituutide Ühenduse (ENFSI) aastakonverentsi.

Samas tähistab organisatsioon oma 10aastast juubelit. KEKK on ENFSI liige alates 1998. aastast. ENFSI kuulub 50 kohtuekspertiisilaborit 32 Euroopa riigist.

Tegemist on tähtsaima kohtuekspertiisiühendusega Euroopas. ENFSI lähiaastate uued sihid on juurutada liikmeslaborites ühtsed kvaliteedinormid ning laboreid akrediteerida.

Liiklusviktoriin gümnaasistidele

Märtsi lõpus korraldas Pärnu politseiprefektuuri patrulli ja liiklusjärelvalve talitus Pärnu linna gümnaasiumide õpilastele liiklusviktoriini.

28. märtsil toimunud võistlusel osutus võitjaks Koidula gümnaasiumi võistkond. Parimad said auhinnaks rändkarika. Viktoriini aitas korraldada Pärnu politseiprefektuuri kriminaalpreventsiooni- ja noorsootalitus ning Pärnu teedevalituse liiklusohutuse osakond.

Kriminaalpreventsioonikuu keskendub noortele

Tänavuse kuritegevuse ennetamise kuu (14.aprill – 18.mai) prioriteet on hoida ära noorte õigusrikumisi. Kriminaalpreventsiooni kuud “Muudame elukeskkonna turvaliseks” tähistatakse sel aastal juba neljandat korda.

Suuremad üritused

n 25. aprillil toimub Tallinnas Lindakivi kultuurikeskuses X Lasnamäe päevade raames politsei infopäev Esineb politseiorkester. Lastel on külas Lövi Leo. Välja on pandud Lasnamäe koolide õpilaste joonistatud pildid politsei tööst ja tegemistest.

n 1. mail toimub Tallinnas Nõmmel (Külmaallika 15a) traditsiooniline kogupereüritus “Alati teiega – Koos muudame kodupäiga turvaliseks”. Päeva juht on Tarvo Krall, muusikat teevad ansambel L’Dorado, Karl Madis ja Margus Martmaa, lasteansambel, politseiorkester jt.

n 3. mail korraldatakse Pirita tee 26 toimuvale messil “Idealkodu” teabepäev “Ide-

aalkodu on turvaline”. Kavas on filmiprogramm, esitlused, nõustamine.

n 8. ja 9. mail on Rahvusraamatukogus kriminaalhoolduse konverents “Igaühel on võimalus”. Konverentsi kava on kättesaadav aadressil www.just.ee.

n 17. mail on Pärnus kriminaalpreventsioonikuu lõpuüritus, mille korraldavad MMAgentuur, Politseiamet ja Pärnu Politseiprefektuur. Toimub rongkäik läbi linna. Õhtul on Vallikäärus tasuta kontsert.

Kuritegevuse ennetamise kuu jooksul korraldavad kõik politseiasutused kuritegevuse tõkestamisele suunatud üritusi ja kampaaniaid ning koos maanteeametiga ka liikluskasvatuse üritusi. Preventsioonikuu korraldamises osalevad justiits-, sise- ja sotsiaalministeerium, politseiamet, Tallinna ja Rakvere linnavalitsus, MTÜ Eesti Naabrivalve ning mitmed teised koostööpartnerid.

Sindi sai endale konstaablijaoskonna

02. aprillil avati Pärnu maakonnas Sindi linnas konstaablijaoskond, kus töötab viis politseiametnikku. Konstaablijaoskonda juhib vanemkonstaabel Peeter Männik.

Vastavatud konstaablijaoskond asub Sindi linnas Paide mnt 5 endise perearstikeskuse vabamenud ruumides, mille Sindi linnavalitsus andis politseile rendile.

Lisaks Sindile teenindatakse Paikuse, Tori ja Sauga valda. Konstaablite kõrval kuulub jaoskonna koosseisu ka noorsootemaatikaga tegelev politseinspektor.

“Uue konstaablijaoskonna avamine on suur samm kohaliku elanikkonna parema teenindamise poole,” rõhutas Pärnu politseiprefekt Karl Kolla.

Uue konstaablijaoskonna ees seisab Paikuse valda teenindav konstaabel Tarmo Orav.

Ajakirjanikud hindavad politsei pressiesindajate tööd heaks

Eesti ajakirjanike hinnangul on politsei pressitöö valitsuse järel teisel kohal, selgub eelmise aasta kohta korraldatud meediasuhete uuringust.

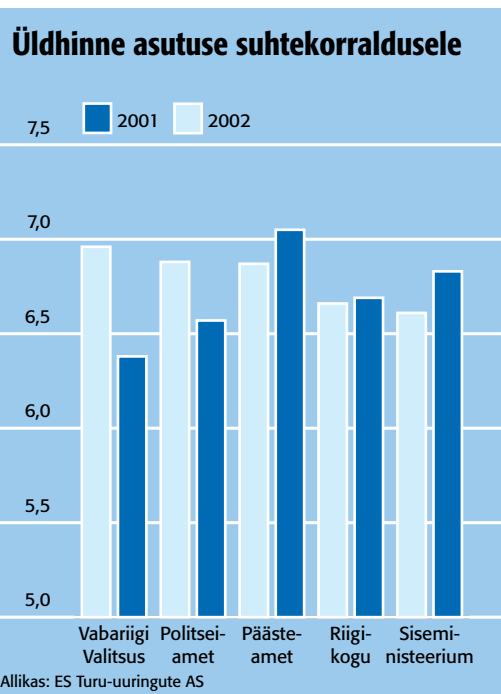
Vabariigi Valitsusele ja politseiametile järgnes 2001. aastal riigiasutustest teise hinnangu saanud päästeamet. 2001. aastal kõrgeima hinde saanud rahandusministeerium seekord esimeste hulka ei pääsenud.

“Kuigi uuringus kasutatakse otseselt sõna politseiamet, peegeldavad tulemused minu hinnangul siiski kõigi politseiasutuste pressiesindajate tööd,” ütles Politseiameti pressibüroo juhataja Indrek Raudjalg.

Detailsemalt vaadelduna said politsei puhul kõige kõrgema hinnangu pressiesindaja kättesaadavus, oskus suhelda meediaga ning päringutele vastamise kiirus. Kõige madalama hinnangu andsid ajakirjanikud politsei meediasuhetele teavitamise avatuse ja juhtide kättesaadavuse kategoorias.

Kokku on ajakirjanike hinnang politsei pressitööle paranenud seitsmest hinnatud tegurist viie puhul.

ES Turu-uuringute ASi küsitlusele “Ettevõtete ja asutuste suhted meediaga 2002” vastas kokku 217 Eesti ajakirjanikku. Uuringuga saab täies mahus tutvuda politseiameti pressibüroos.

Ajakirjanikud on rahul politsei suhtekorraldajate päringutele vastamise kiiruse ning nende oskusega suhelda meediaga.

LÜHIDALT

Avati ülekuulamistuba lastele

Lõuna-Tallinna politseiosakond avas 6. märtsil väärkoheldud laste ülekuulamistuba aadressil Rahumäe tee 6.

Ülekuulamistuba on mõeldud seksuaalkuritegude ja perevägivalla ohvriks langenud alaealiste ülekuulamiseks. Tuba on sisustatud lapsesõbralikult ning varustatud tänapäevaste tehno vahenditega.

Kogu Eesti peale oli seni spetsiaalselt lastele kohandatud ülekuulamistube ainult kolm – Tartus, Põlvas ja Valgas.

Harju politsei-prefektuuri parimad

Harju prefektuuri parimaks uurijaks tunnistati Lääne-Harju politseiosakonna kriminaalpolitseivaniminspektor Ljubov Vesternina, parim konstaabel on kriminaalpreventsiooni- ja noorsootalituse vanemkonstaabel Ants Rulli.

Ants Rulli selgitas aasta jooksul välja 42 kuriteo toimepannud isikut. Uurija Ljubov Vesternina saatis aga eelmise aasta jooksul kohtusse 45 kriminaalasja ning esitas süüdistuse 140 episoodis.

Aasta parimad saavad rahalise auhinna ja rändkarika, mille võib pälvida iga tubli politseitöötaja.

IPA Eesti osakond saab kümneseks

Rahvusvahelise Politseiasotsiatsiooni (IPA) Eesti osakond tähistab tänava osakonna loomise 10. aastapäeva.

30. aprillil Tallinas Kohtueksperitiisi ja Kriminialistika Keskuses peetavale IPA Eesti osakonna aastakoosolekule järgneb aastapäevale pühendatud pidulik üritus.

IPA Eesti osakond loodi 1993. aasta oktoobris. Rahvusvahelise Politseiasotsiatsiooni täieõiguslikuks liikmeks sai Eesti osakond 1995. aastal.

IPA Eesti osakonna president Heido Mägi.

IPA Eesti osakonna presidendi Heido Mägi väitel võib 10 aasta tegemistest kõige tähtsamaks pidada seda, et Eesti on saavutanud maailmaorganisatsioonis täieliku tunnustuse ja Eestisse suhtutakse kui igati võrdväärse partnerisse. “Oleme oma tegevuse kaudu tutvustanud paljudele maailma riikidele Eesti politseid ja riiki ning saavutanud olukorra, kus meisse suhtutakse kui võrdväärse partnerisse,” lausus Mägi.

Järgmiste aastate prioriteediks peavad IPA Eesti osakonna juhid organisatsiooni liikmete hulga suurendamist, seda eeskätt politsei nooremate töötajate näol.

IPA on rahvusvaheline ühendus, mis on loodud selleks, et arendada kogu maailma politseinike töövälilist suhtlust. IPA moto “*Servo per amikeco*” tähendab tõlkes “Teenida sõpruse kaudu”.

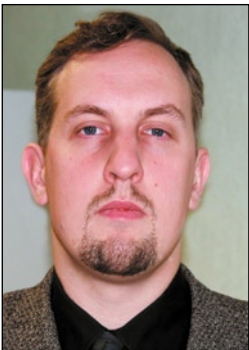
IPA Eesti osakond korraldab juba traditsiooniks saanud IPA suve- ja talvapäevi ning mitmesuguseid teisi üritusi.

Peterburis maksab 1g 50%
puhtusastmega heroini umbes
100 kr, Tallinnas küsitakse 10%-
se eest aga juba 2000kr/g.

Narkokuritegevuses maksab kasum

Narkokuritegevust tuleb vaadelda kui äritegevust. On kaks poolt: pakkumine ja nõudlus; on turg, kus kauba kujuneb hind, kus kehtib asenduskaupade süsteem ning toimub tootearendus ja aktiivne personalitöö.

Risto Kasemäe
Politseiameti
kriminaalosakonna
ülemkomissar
politseidirektori
ülesannetes

Narkokuritegevus on oma loomult latentne ehk varjatud eelkõige põhjusel, et see on kasulik kõigile osalistele ja otsest kannatanut on selle kuriteoliigi puhul raske nimetada. Isegi siis, kui keegi saab ebakvaliteetset kaupa, ei tule ta politseisse avaldust tegema. Et tulla toime narkoäri ohjeldamisega, peab võrdse tähelepanuga suhtuma nii pakkumise kui ka nõudluse vähendamisesse.

Kogu politsei ülesanne

Politsei juhindub oma igapäevases narkovastases tegevuses politseipeadirektori 31. jaanuari 2001. aasta käskkirjast nr 21 "Narkootiliste ja psühhotroopsete ainete illegaalse leviku tõkestamise juhend", kus on jaotatud ülesanded politsei eri struktuuride vahel. Selle sissejuhatuses on öeldud: "Kõik politseiteenistused on kohustatud oma pädevuse piires selgitama välja ja tõkestama narkootiliste ja psühhotroopsete ainete ning nende lähteainete illegaalset levikut, välja selgitama ja võtma vastutusele sellega seotud isikud ning oma pädevuse piires menetlema narkootikumidega seotud õiguserikkumisi." See tähendab, et võitlus narkokuritegevuse vastu pole mitte ainult spetsialiseeritud narkoüksuste, vaid kogu politsei ülesanne.

Et aru saada, miks selline jaotus on tekkinud,

tuleks vaadelda narkokuritegevuse ülesehitust.

Nagu jooniselt näha, moodustab narkokuritegevus omamoodi hierarhia. All on tarbijad, kellest osa on emotsionaalsed sõltlased (nädalavahtetel parema pidutuju loomiseks pruukijad või üliõpilased, kes loodavad eksamisessioonil amfetamiini toel kauem üleval olles rohkem õppematerjali omandada) ning osa füüsilised sõltlased (narkomaanid – inimesed, kelle organism vajab igapäevast annust narkootikume, et funktsioneerida enam-vähem normaalselt). Need kaks rühma on pidevas muutumises, sest järjest tuleb juurde emotsionaalseid sõltlasi, kellest osa muutub füüsilisteks sõltlasteks; osa füüsilisi sõltlasi sureb aga üledoosi, haiguste või õnnetusjuhtumite tõttu. Loobuda suudab vaid mõni üksik.

Need kaks vahest kõige suuremaarvulist rühma on eelkõige korrakaitsepolitsei kliendid kas või juba selle pärast, et nende ühiskonnaohtlikkus narkoõigusrikkumise mõttes on eelkõige väärtetu. Patrullid peavad marsruudil olles pöörama tähelepanu narkojoobes isikutele, samas ei keela keegi patrullil teha tähelepanekuid ka diilerite kohta. Tähtis on, et sellised tähelepanekud jõuaksid narkoüksusesse. Konstaabel peab teadma muu hulgas oma teeninduspiirkonna narkomaane, nende kogunemiskohti ja liikumistrajektore. Sama klientuuriga alustasid oma loomise hetkel ka prefektuuride narkoüksused ja need, kes on piisavalt tõhusat tööd teinud ning liikunud mööda n-õ toitumisahelat ülespoole.

Diilerid kriminaalpolitsei ülesanne

Ülalpool asubki rühm, keda nimetatakse diileriteks. Üldjuhul on tegemist isikutega, kes on ka ise narkosõltlased ning kelle kätte usaldatakse väiksemaid koguseid narkootilist ainet, mis on enamasti pakitud tarbimisdoosidesse (heroiinitselikid 0,05–0,1 g, amfetamiinidoosid 0,25–1 g, marihuanaadoosid 0,25–1 g). Tavaliselt kannab diiler kaasas paarkümmend doosi. Päevas müüb keskmine tänavadiiler Tallinnas fentanüüli 50–60 doosi, millega teenib 1000 krooni puhastkasu, millest suurem osa kulub tal enda päevasele narkoannusele.

Diilerite töö on korraldatud mitmeti. On neid, kellele helistatakse, pärast parooli lepitakse kokku kogus, aeg ja koht ning tehakse tehing. Suuremates linnades on korterid, nn *totškad*, kus müüakse ukse või akna kaudu. Osa diilereid lii-

Narkokuritegevuse ülesehitus

Joonis 1

Ilmselt Eesti kuulsaim narkolabor, mille keskkriminaalpolitsei avastas 2000. aasta kevadel. Amfetamiini valmistamiselt tabatud Imre Perli ei allunud politseinike korraldustele ja manustas suu kaudu kemikaale. Vaatamata politseiametnike ja meedikute pingutustele, ei suudetud Perli elu päästa.

Kokku teibitud amfetaminnikera, mis viis aastateks trellide taha Eesti maadluskoondise eksjuhi Raoul Pajuviidiku.

2001. aasta suvel leidis keskkriminaalpolitsei Tallinnast Soome suunduva rendiauto põhjakarpidest sinna hoolikalt peidetud ligi 8 kilogrammi amfetamiini.

gub ringi autodega ja müüb sealt.

Diilerite püüdmine on üldjuhul kriminaalpolitsei ülesanne, sest selle töö puhul kasutatakse erinevaid jälitustegevuse võtteid. Kuid ka hea konstaabel teab kohti, kust on võimalik narkootikumide hankida, ning isikuid, kes sellega seotud on – jällegi teave, mida jagada narkoüksusega ja plaanida vajaduse korral ühisüritusi, et probleemi lahendada. Tallinnas anti 2002. aastal narkomüügi eest kohtu alla 245 isikut, kellest suurem osa oli herooinimüüjaid.

Tänavadiilerite varustajad on narkokuritegevuse hierarhias ühed olulisemad. Nemad ongi kuritegelikus maailmas usaldusisikud, omamoodi logistikud, kelle käes on suuremad kogused ainet (*ecstasy*'t paarisaja tableti kaupa, amfetamiini umbes 100 grammi, fentanüüli/heroini 20–50 grammi). Selline varustaja kureerib kolme-nelja tänavadiileri tööd. Võtmesõna on siin just kõrgemal seisvate kurjategijate usaldus. See tase narkokurjategijate hierarhias peakski olema prefektuuride narkoüksuste peamine sihtrühm, sest kuritegelikule organisatsioonile ei mõju kui-

Kasumid on suured

1 grammi heroini hind

	hind kr	puhas- tusaste
Peterburis		
Hulgihind	150	50%
Narvas		
Pärast piiriületust	350	30%
Tallinnas		
Hulgihind	450	30%
Varustaja	600	20%
Tänavadiiler	1500	10%
Lõpptarbija	2000	10%

givõrd tõsiselt kaotatud paarsada grammi narkootilist ainet, küll on aga valus löök jääda ilma usaldusväärsest isikust.

Kõrgemal asuvail hulgivarustajail, kes liigutavad suuremaid koguseid (1–2 kilo amfetamiini, 1000–2000 tabletti *ecstasy*'t, 200–300 grammi heroini), on sidemed tootjatega. Nad korraldavad salakaubavedu ja varustavad riigisest jae-kaubandust. Sääraste inimeste tabamine nõuab pikaajalisi jälituskombinatsioone, mis enamasti tipnevad kuriteo matkimisega (narkootilise või psühhotroopse aine ost). Sellised jälitusüritused nõuavad palju inimesi, aega ning materiaalselt ressursse, kuid kuritegelikule maailmale on see suur löök, sest allpool on palju neid, kelle äri on pärsitud, sest kaupa pole, kliendid otsivad aga uue diileri.

Salakaubavedu nõuab koostööd

Selle taseme kurjategijad on seotud ka salakaubaveoga. Nad leiavad kullereid kas tavaliste praamireisijate seast või üritavad suuremaid koguseid üle toimetada transpordifirmade või

2002. aasta alguses leidis Harju kriminaalpolitsei 2 kilogrammi amfetamiini, mis oli pakitud bensinijaamades tasuta jagatavatesse prügikottidesse.

2002. aasta sügisel narkootilise aine GHB valmistamises kahtlustatavate elukoha läbiotsimisel tuli päevavalgele esemeid ja aineid, mis viitasid selgelt ka "keemikute" endi narkolembusele.

üksiküritajate kaudu. Autojuht ei teagi tihtipeale, et ta toimetab saklakaubana üle piiri narkootikumide. Vahelejäämise korral ei oska kuller kauba omanike kohta midagi öelda, sest ta lihtsalt ei tunne neid. Teiselt poolt on hulgiarustajail kontakte ka kauba vastuvõtjatega. Et paljastada selliseid rahvusvahelisi narkovõrgustikke, tuleb teha tihedat rahvusvahelist koostööd. Üks seosuguseid koostööorganeid on keskkriminaalpolitsei tegutsev Eesti-Soome ühistöörühm FINESTO, kuhu kuuluvad ka tolli ja piirivalve esindajad.

Eesti on viimastel aastatel muutunud narkoainete transiidimaast tootjamaaks. Seda on soodustanud mitmed asjaolud: kvalifitseeritud tööjõu olemasolu, nõrk kontroll lähteainete riiki toimetamise üle ning ahvatlev Põhjamaade ja vii-

masel ajal ka Venemaa turg. Keskkriminaalpolitsei on teinud kahjuks mitu illegaalset laborit, kus on toodetud amfetamiini, metamfetamiini, GHB-d.

Viimastel aastatel on Eestis keemiatööstuse kõrval tekkinud kanepikasvandus, mille õigeaegne avastamine on nii kriminaalpolitsei kui ka konstaablite ühine ülesanne. Seni pole teateid Eestist pärit kanepi väljaveo kohta, tootmismahutudest piisab ainult siseturu tarbeks.

Loomulikult lehvib kogu narkokuritegevuse kohal organiseeritud kuritegevuse vaim, saades sellest kuritegevusliigist olulise osa oma sissetulekutest. Pole enam ammu uudiseks eestlaste tegemised Hispaania Päikeserannikul, lisaks kontrollitakse importi-eksporti, vajaduse korral reguleeritakse tootmistahte.

ARVAMUS

Margus Sass
Viljandi prefektuuri
narkotalituse
politseijuhtivinspektor

Narkokuritegevus Viljandis

Linnas, mille elanikkond on umbes 20 000–30 000, jääb silma iga uus sõiduk. See tähendab omakorda, et väikelinnades ei saa avastada kuritegu samade meetoditega kui suuremates linnades. Sellele vaatamata on Viljandi narkotalitus siiski suutnud tõestada ning koguda küllaldaselt fakte, et narkoõruga tegelevaid isikuid kohtu alla saata.

Rääkides narkotalituse tõkestustööst, tuleb mainida häid suhteid linna- ja maavalitsuse ning koolidega. Narkotalitus algatas koostööd linnavalitsusega, kes finantseerib praegu Viljandi linnas lisapatturulle.

Lisaks igapäevatoole on narkotalitus enamikus Viljandimaa koolides pidanud narkoloenguid ning suutnud koolijuhtkonnadega luua usaldusväärseid kontakte. Narkotalitus on üritanud süstida koolijuhtkonda suhtumist, et narkootikumid ei ole ainult politsei, vaid kogu ühiskonna ühine probleem.

Tulevikule mõeldes ei saa mainimata jätta üldist olukorda, kus narkokuritegevusel pole enam maakondlikke piire, ning prefektuuri tasemel töötava narkotalituse töö ei tohiks piirduda ainult narkomaanide ning pisiidilite püüdmisega. Arvan, et tulevikus tuleks moodustatakse ühine keskkriminaalpolitsei alla kuuluv narkokuritegevuse vastu võitlemise osakond, mille tsentraalse narkoosakonna töötajaid ja otatakse vastavalt vajadusele, arvestades maakonna kriminogeenset olukorda ja suundumusi.

Narkomaane püüaksid ning pisiidilereid karistaksid prefektuuris piirkonnakonstaablid. Narkoosakond informeeriks omakorda piirkonnakonstaablid kõigest, mis aitab vähendada narkolevikut. Tõkestustööd peaks koordineerima noorsootalitus, kellel on ülevaade maakonna tõkestusprojektidest.

Illegaalselt Venemaalt Eestisse tulnud Nikoforov on kuulutatud kodumaal tagaotsitavaks.

Aleksei Nikiforovi keerukas tabamislugu

“Kurjategijat otsides töötab politsei läbi palju versioone ning valib nendest kõige loogilisemad. Nikiforovi puhul see skeem ei töötanud,” nendivad ühes eelmise aasta keerukamas jälitamisoperatsioonis osalenud kriminaalpolitseinikud.

Kadri Palta

Politseiameti vanempressiesindaja

Lugu sai politsei jaoks alguse 22. jaanuaril 2002, mil Tallinna põhjaosakonna kriminaalpolitseinikud plaanisid Tallinnas Koplis 1. liinil ühe tagaotsitava kättesaamiseks kontrollida vana puumaja. Hargnema hakanud sündmuste jada viis politseinikud märksa olulisemate kuritegude jälile.

Kriminaalpolitseinikud koputasid järjest ustele ning palusid elanikel dokumente näidata. Ühe esimesel korrusel asuva korteri ukse avas nooremapoolne mees, kes lubas kohe dokumendid välja otsida, ning sulges seejärel ukse. Lubaduseks see aga jäigi ning dokumentide esitamise asemel kostis korterist kahtlast müra. Asja lähemalt uurides selgus, et sama korteri aknast ronisid välja kaks inimest – politseinikele ukse avanud mees ja keegi naine – ning panid jooksu.

Granaat politseiniku pihta

Kontrollkäigul osalenud kolmest kriminaalpolitseinikust tormasid kaks oma autosse ning asusid põgenikke jälitama. Mõnesaja meetri pärast tulid

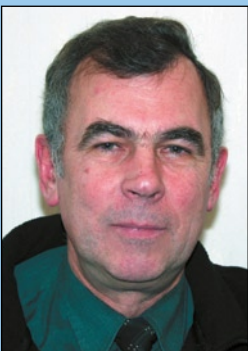
jooksjad nähtavale, mees keeras ühte Sepa tänava maja hoovi, naine jooksis teisele poole.

Üks politseinikest sai mehe kätte hetkel, kui too üritas üle hoovinurka piiranud kõrge müüri ronida. Tekkis rüselus, füüsiliselt heas vormis põgenik rabeles end vabaks, jooksis eemale ning viskas üle öla politseiniku poole eseme, mis plahvatas. Imekombel ei saanud politseinik laiali paiskunud ja samas olnud plekkukse auguliseks muutunud granaadikildudest viga. Samal ajal oli jooksik ise juba kadunud.

Kehvemini läks aga lähedusest tabatud naisel. Politseinikud asusid teda üle kuulama ning naise jutust selgus, et põgenenud Aleksei-nimeline mees viibib Eestis ebaseaduslikult. Naise juttu kinnitasid korterist läbiotsimisel leitud Vene kodaniku dokumendid Aleksei Nikiforovi (24) nimele. Korterist leiti veel narkootikume, mitmesuguseid padruneid, padrunihülse, lõhkeainet plastiiti ning Eesti ja Pihkva oblasti maakaarte.

Politseinike ründamist loetakse kogu maailmas eriti jõhkraks kuriteoks. Asjale lisasid tõsidust korterist leitud esemed ning saadud info selle kohta, et põgeniku kasutuses pidavat olema püstol TT. Seda tüüpi relvaga oli Tallinnas toime pandud mitu selleks hetkeks avastamata tapmist.

KOMMENTAAR

Lembit Kolk
K-komando juht

27. märtsil toimus Lilleküla staadionil Eesti-Vene jalgpallimatš, kus osa pealtvaatajaid hakkas märatsema. K-komando käis seal jalgpallihuligaane ohjeldamas. Poisid tulid just baasi tagasi, kui meile teatati, et ühes Sõpruse puistee bussipeatuses on ilmselt Nikiforov. Arutasime, kuidas oleks õige teda kinni võtta. Eelinfo põhjal oli tal relv ja võis olla ka granaat. Leidisime, et kõige õigem on teha seda peaaegu tühjas trollis.

Kolm erariides K-komando töötajat läksid peatuses trolli peale ning neil õnnestus seisvate Nikiforovile päris lähedale minna, ilma et viimane oleks midagi kahtlustanud. Nikiforovil võeti käed kinni, et ta ei saaks midagi teha, mispeale ta üht meie meest läbi jope hammustas. Nikiforov püüdis kätt taskusse suruda, aga see ei õnnestunud. Hiljem selgus, et jopetaskul oli põhi ära lõigatud nii, et ta oleks saanud vöö vahelt TT-püstoli võtta

ning kohe läbi avara jope tulistada. Püstolil oli kuul raud. Vöö vahel oli Nikiforovil veel jahinuga. Tavaliselt püüame kinni pidada mitte avalikus kohas, kuid praegusel juhul oli see ainus võimalus talle märkamatuult ligi pääseda nii, et kõrvalistele isikutele oleks oht kõige väiksem. Ma olen üsna veendunud, et väljas kinnipidamise korral oleks ta relva käiku lasknud, trollis ei tekkinud tal lihtsalt enam võimalust.

KRONOLOOGIA

2001. aasta 3. märtsi öösel tuli Nikiforov enda jutu järgi Petseri kandis jalgsi üle Eesti piiri. Eestisse kutsus Tšetšeenia sõjas osalenud Nikiforovi Vassili Matjuškin, kellega nad koos Pihkva oblastis vanglas olid olnud. Nikiforov oli kolm aastat vangis varguse tõttu, pärast vabanemist põletas ta maha teda süüdi mõistnud kohtuniku maja, mille eest teda praegu Venemaal taga otsitakse. Nikiforovit majutas Tallinnas Koplis Matjuškini sõber Aleksander "Mogila" Eelrand. Elatumiseks hakkas Nikiforov tegelema narkomüügiga.

17. septembril 2001 tapeti Tallinnas aserbaidžaanlane Hanlar Agassijev püstolilaskudega. Süüdistuse kohaselt tulistas kannatanut Nikiforov, kes sai Vassili Matjuškinilt selle eest 15 000 krooni.

26. oktoobril 2001 jäi kadunuks Mogila ja Matjuškini tuttav Juri Šepetko. Mehe surnukeha leiti kolmveerand aastat hiljem. Süüdistuse järgi võtsid Nikiforov, Matjuškin, Konstantin Sakun ja Mogila mehelt ebaseaduslikult vabaduse ning viisid ta Harjumaale metsa, kus Mogila ta maha laskis.

30. detsembril 2001 tulistas Nikiforov süüdistuse järgi Tallinnas Lasnamäel autosse istuvat aserbaidžaanlast Rza Velijevit. Kuul lendas läbi autosalongi, mees pihta ei saanud. Velijev politseisse avaldust ei teinud. Keskkriminaalpolitsei alustas menetlust juhtunu kohta aasta hiljem. Politseisse kutsutud Velijev ütles, et jättis avalduse tegemata, sest ei taibanud, mis juhtus. Süüdistuse kohaselt tellis Nikiforovilt oma rahvuskaaslase tapmise Velijaddin Kerimhanov. Tellijat ja Nikiforovi vahendas Matjuškin. Ülesande täitmise korral saanuks Nikiforov 5000 USA dollarit.

22. jaanuaril 2002 viskas Nikiforov Koplis teda kinni pidada üritanud politseiniku poole granaadi, mis plahvatas. Politseinik pääses vigastusteta. Nikiforovil õnnestus põgeneda, mees kuulutati tagaotsitavaks.

2. märtsil 2002 tekkis Matjuškinil Tallinnas Lasnamäel Comandori baaris tüli Oleg Martovoi ja Boriss Demehhiniga. Süüdistuse järgi peksid viimased Matjuškini läbi, misjärel oimetu mees viidi Pärnamäe kalmistu juurde ja jäeti sinna vedelema. Juhuslikud möödakäijad kutsusid Matjuškinile kiirabi, ta viidi Põhja Regionaalhaigla Mustamäe korpusesse, kus ta 4. märtsi varahommikul suri. Demehhin ja Martovoi anti suvel 2002 tapmise eest kohtu alla.

27. märtsil 2002 tabasid keskkriminaalpolitsei töötajad Nikiforovi Tallinnas Mustamäele suundumas trollis. Nikiforov võeti vahi alla.

11. juulil 2002 saatis keskkriminaalpolitsei Nikiforovi, Mogila ja Valeri Jelimalai kohtusse süüdistatuna mitmes kuriteos, sealhulgas politseiniku tapmise katses.

20. augustil 2002 leiti Harjumaal Ülgase küla lähedalt metsast Šepetko kuulihaaavadega surnukeha. Nikiforovi osalus teistes kuritegudes hakkas selginema.

Aleksei Nikiforov liikus ringi vaid jahinuga vööli ning laskevalmis TT-püstol käepärast.

Kõiki neid asjaolusid arvesse võttes andis keskkriminaalpolitsei tollane asedirektor **Andres Anvelt** korralduse, mille kohaselt hakkas kriminaal-asja uurima keskkriminaalpolitsei.

Jäljed viisid Venemaale

"Info, et tagaotsitav on tulnud Eestisse Venemaalt illegaalselt, pani meid kiiresti tegutsema. Paralleelselt hakkasime koguma mehe isiku ja varasema tegevuse kohta lisainfot, teda taga otsima ning võrdlema kuriteo käekirja teiste 2001. aastal Tallinnas toime pandud ja seni avastamata tõsisemate kuritegudega," rääkis uurimist juhtinud keskkriminaalpolitsei komisar **Silver Koorts**.

Vene kolleegidelt saabuski kinnitus, et mees on tõepoolest ühte Pihkva oblasti külla sisse kirjutatud Aleksei Nikiforov. Keskkriminaalpolitseinikud asusid selgitama isikuid, kellega Nikiforov võiks Eestis seotud olla.

Komisar **Andrei Ovsjankini** sõnul oli Nikiforovi tagaotsimise puhul kõige raskem asjaolu, et mees käitus täiesti ebaloogiliselt. "Kurjategijat otsides töötab politsei läbi palju versioone, mida ja kuidas tagaotsitav võib teha, ning valib nendest kõige loogilisemad. See skeem Nikiforovi puhul ei töötanud," lausus Ovsjankin. "Ühe näitena võib tuua selle, et enda varjamiseks ei võtnud mees teadaolevalt kordagi ühendust oma tuttavatega, mistõttu mitu meie kombinatsiooni läks vett vedama."

Selleks hetkeks oli keskkriminaalpolitseinikel juba teada mehe oletatav tutvusringkond Eestis. "Näiteks ootasime, et ta võtaks ühendust Aleksander Eelrannaga ehk Mogilaga, keda tuntakse ajakirjanduse vahendusel kui Kopli mitteametlikku korterite vahendajat. Ka Nikiforovile oli ta varem mõne eluaseme otsinud," rääkis Ovsjankin.

Augud, mis tekkisid politseiniku poole heidetud granaadi kildudest.

Nikiforovi elupaik oli Koplis majas, kust ta akna kaudu koos oma kaaslasega ka politsei eest ära põgenes.

Korterist leitud Nikiforovi Vene pass andis uurijatele esimese vihje, kellega võiks tegu olla.

kohta selgitades enamjaolt jälitustegevuse eritoiminguid. Lõpuks selgitasid keskkriminaalpolitseinikud välja Nikiforovi kasutatava võimaliku mobiiltelefoni. Järgnes pikaajaline jälitustöö, kusjuures kasutati ka mobiilset positsioneerimist. “Võib julgelt öelda, et Nikiforovi tabamiseks olid mängus kõik ressursid – tehnika, jälitus, eri- ja erandtoimingud ning loomulikult ajutöö,” kommenteerib tehtud tööd Andrei Ovsjankin.

Uurimine alles käib

Mõne kuuga saatsid keskkriminaalpolitsei töötajad kohtusse kriminaalasja, milles on kokku paarkümmend episoodi. Nikiforovit süüdistatakse politseiniku tapmise katses, ebaseaduslikus lõhkeseadeldise valdamises ja käitlemises, samuti mitmes vägivaldteos, nagu ähvardamine ja kehavigastuste tekitamine. Samas kriminaalasjas said süüdistuse ka Mogila, kes Nikiforovile granaadi muretses, ja Valeri Jelimalai, kelle käest Mogila lõhkeseadeldise sai. Praegu on kohtuistungid nende kuritegude kohta käimas.

Sellega aga uurijate töö ei lõppenud. Nagu öeldud, oli Tallinnas 2001. aastal toime pandud mitu professionaalset tapmist. 17. septembril 2001 tapeti Välja tänaval laskudega pähe aserbaidžaanlasest ärimees Hanlar Agassijev. Keskkriminaalpolitseile oli saabunud jälitusinfo selle kohta, et 30. detsembril 2001 tulistati Tallinnas Lasnamäe turu juures teist aserbaidžaanlast ärimest Rza Velijevit. Pärast esimest lasku kiilus tulistajal aga relv kinni ning kurjategija põgenes. Velijev pääses kriimustusteta ja politseile ta juhtunu kohta avaldust ei teinud.

20. augustil 2002 leiti Harjumaal Ülgase küla lähedal metsas Mogila hea tuttava Juri Šepetko kuulihaavadega surnukeha. Mees oli kadunuks jäänud juba ligi aasta tagasi, 26. oktoobril 2001. Praegu neid kuritegusid uuritakse.

“Meil on alust arvata, et Nikiforov on teisigi raskeid isikuvastaseid tegusid toime pannud ja seda mitte ainult Eestis,” ütleb Andrei Ovsjankin. “Tööd jätkub veel pikaks ajaks.”

Kaks kuud jälitustööd

Silver Koortsi sõnul võib Nikiforovi otsimist võrrelda “kiskjapaari” Ustimenko ja Medvedjevi püüdmisega, kuid selle erinevusega, et viimaste puhul kestis aktiivne otsimine nädal aega, Nikiforovi tabamine võttis aga kaks kuud pingelist tööd. Kriminaalpolitseinikud mõistsid reaalselt ohtu, et Nikiforov pöördub tagasi Venemaale, mis omakorda raskendaks tema tabamist. “Meie lootus, et ta ei hakka Venemaale minema, kaks kätt taskus, vaid teeb selleks ettevalmistusi, pidas paika. Korterist põgenedes võttis ta kaasa vaid pistoli ja granaadi, dokumendid ning kõik muud asjad jäid ju maha. Praeguseks on teada, et ta vahetas ajal, mil me teda taga otsisime, pidevalt elukohti. Abiks olid talle sealjuures Koplis narkomüügiga tekkinud sidemed,” nentis Koorts.

Kontrolliti suurt hulka inimesi ja erinevaid aadresse. Arvestades Nikiforoviga seotud isikute kriminaalset tausta, kasutati tagaotsitava asu-

Kohtumine narkomaaniga

Viljar Leisalu

Sisekaitseakadeemia
koosseisuväline lektor,
endine narkopolitsei
uurimisjuht

Ajakirjandusest kuuleme, et politseinik küsis enne narkomaani läbiotsimist, kas tal on taskus süstal peidus. Saanud eitava vastuse, hakkas ta narkomaani taskuid läbi kompama ja torkas endale sõrme süstlanõela, mis oli kinnaste vahele peidetud.

See uudis on sisekaitseakadeemia politseikolledžis teadetetahvilil koos tähtsa õppekorraldusinfoga. Seda soovist, et iga praegune ja tulevane korrakaitseja ei unustaks oma töös hetkekski võimalust kohtuda narkomaaniga, kelle meeleheiteni viinud seisund sunnib teda ründama isegi politseinikku, tema elu äsja päästnud kiirabiarsti või koolist koju minevat last.

Üks on kindel, ainult ühekordsed kummi-, vinüül- ega kilekindad ei kaitse meid teravaotsalise süstlanõela eest. Kui süstlakangelane otustab aga rünnata kavatselut, ei päästa riietus ega kindad. Alati on katmata kehaosi, millele on juurdepääs igast küljest. Halvima hoiab ära üksnes ettenägelikkus, turvataktika ja loomulikult ka suhtlemisoskus.

Narkootilise aine pruukimises või selle müümis kahtlustatava isiku peaks kinni pidama vähemalt kaks politseinikku. Enne peavad nad omavahel rollid ära jagama, et igaüks teaks oma tegevuse eesmärgi. Kahe kinnipidaja puhul nimetagem tinglikult esimest otsijaks ja teist jälgijaks.

Tänaval narkootilist ainet müüv kahtlustatav

ei kannu ainet endaga kaasas kilode kaupa. Olenevalt aineest on tegemist vaid milligrammide või grammidega. Üldjuhul on edasimüüjale usaldatud väike partii. Olulisim reegel on kinnipidamise puhul aineest vabandada. Nõnda püüab diiler peita narkootilise aine pakikesed enda juurde käepärastesse kohtadesse. Heroiini sisaldava fooliumvoldiku mõõtmed on umbes 5 x 10 mm. Selline väike pakike (slängis tšekk) sisaldab tavaliselt kuni 0,1 g pulbrilist heroini. Võimalusi nii väikest kogust peita on palju.

Kinnipidamine olgu

ette valmistatud ja ootamatu. Ilma asitõenditega kinnipeetud diiler tunneb ennast julgemana. Kinni pidades tuleb esimese võttega haarata kahtlustatava randmetest: üks politseinik ühelt, teine teiselt poolt. Sestap ei sobi kinnipidamiseks kohe kätte tõmmata kile- või vinüülkindaid, need libisevad nii nailonjope varrukal kui ka randmel. Parajad ja mugavad nahkindad sobivad paremini.

Kui käed on fikseeritud ja keha juurest eemale tõmmatud, tuleks kahtlustataval lasta sisse võtta harkseis (jalgade vahe üle 1 meetri). Löömine jalgade pihta pole just parim lahendus, sest kinnipeetav võib kaotada tasakaalu ja kukkuda. Piisab valjul ja nõudlikul toonil antud korraldusest ning kergest tõmbamisest. Selline tasakaalu hoida raskendav asend takistab äkkrünnakuid. Kahtlustatav on nüüd jälgitav igast küljest ja tema aktiivne tegutsemine eeldab eelnevat asendimuutust. Kogu aeg on vaja jälgida ka ümbrust. Harvem tuleb keegi kinnipeetule appi, sagedamini on märgata lähiümbruses kiirkõnnil eemalduvaid inimesi. Hea, kui ümbruskonnal hoiaksid silma peal teised politseinikud, et kinnipidamisega tegelevate politseinike tähelepanu mitte hajutada.

Põhjalik läbivaatus

Kõigepealt vaadeldakse ükshaaval kinnipeetud käsi ja sõrmevahesid. Sõrmede vahelt mahakukkunud pakikest märgates juhatakse sellele häälekalt kolleegi tähelepanu ja hoidutakse asitõendile peale astumast. Neid ei rutata kohe kummardades üles noppima. Ehk on õigem lasta seda teha hoopis kriminalistil, kes tagab ka jägede korrektse fikseerimise. On esinenud juhtumeid, kus fooliumvoldikud on peidetud ülahuule alla (neid mahub sinna mitukümmend). Kahtluse korral, et isik on midagi suuõõnde peitnud, tuleks kontrollida ka seda. Selleks palutakse isikul avada suu (selgitatakse, mida kavatsetakse teha) ja libistatakse ettevaatlikult tema enda sõrmega huulte ja igemete vahelt läbi.

Tuleb hoiduda süüdistavatest ja halvustavatest väljenditest kinnipeetava aadressil, sest olukord on kõigi jaoks niigi pingeline. Koht ja situatsioon pole sobilik moraali lugemiseks või narkoloengu pidamiseks. Tähtis on kinnipeeta-

Kuidas narkomaani kinni võtta?

1. Kinnipidamises osaleb vähemalt kaks politseinikku.
2. Politseinikud jagavad enne omavahel rollid – üks otsib kinnipeetava läbi ning teine jälgib protsessi.
3. See peab toimuma ettevalmistatult ning kinnipeetavale ootamatult.
4. Esimesena tuleb fikseerida kinnipeetava randmed – üks politseinik ühelt, teine teiselt poolt – ning lasta tal sisse võtta harkseis.
5. Läbivaatust peab alustama kinnipeetava kätest ning sõrmevahedest.
6. Kinnipeetavalt tuleb küsida, kas tal on ohtlike esemeid.
7. Kinnipeetavaga vesteldes tuleb hoiduda süüdistavatest ja halvustavatest väljenditest.
8. Kinnipeetava transportimiseks tuleb panna tema käed selja taha raudu.
9. Enne kinnipeetava autosse toimetamist peab auto põhjalikult läbi vaatama.
10. Kinnipeetav tuleb autosse kinnitada alati turvavööga.

Marek Kikas

vaga teha ainult edasilükkamatuid toiminguid enne tema konvoeerimist politseiasutusse, kus järgneb kinnipeetava ja tema asjade põhjalik läbivaatus.

Rollinimetusest tulenevalt on jälgija ülesanne ennekõike jälgida kinnipeetavat, hinnata tema reaktsioone ja käitumist ning juhtida kolleegi tähelepanu olulistele asjaoludele. Tema tagab oma tähelepanelikkusega ka aktiivselt tegutsema hakanud kaaslaste julgeoleku. Jälgija sõnavarasse kuuluvad väljendid "Stopp!", "Tähelepanu!". Kindlasti ei tohi lasta oma valvsust uinutada aine leidmise faktist. See on märk vaid selle kohta, et asitõendeid võib kinnipeetava juures olla mujalgi.

Asitõendid kokkukogumisele

Otsija ülesanne on otsida, leida ja võtta kahtlustatavalt ära konfiskeeritavad esemed, ained ning muud võimalikud asitõendid, et kindlustada julgeolek tema transportimisel ja vältida hilisemaid üllatusi, kui auto istmete vahelt leitakse n-õ mitte kellelegi kuuluvaid kahtlasi pakikesi. Et kinnipeetaval pannakse vedamise ajaks käed raudu selja taha, siis tuleb läbi kombata kõik kohad, kuhu kahtlustatav ulatuks ka ise. Need kohad on muu hulgas näiteks välistaskud, varrukad, soonikud, püksivärvel ja püksirihm. Kinnipeetavalt tuleb igal juhul küsida, kas tal on esemeid, mis võivad olla ohtlikud ja leidmise korral vigastada politsei-

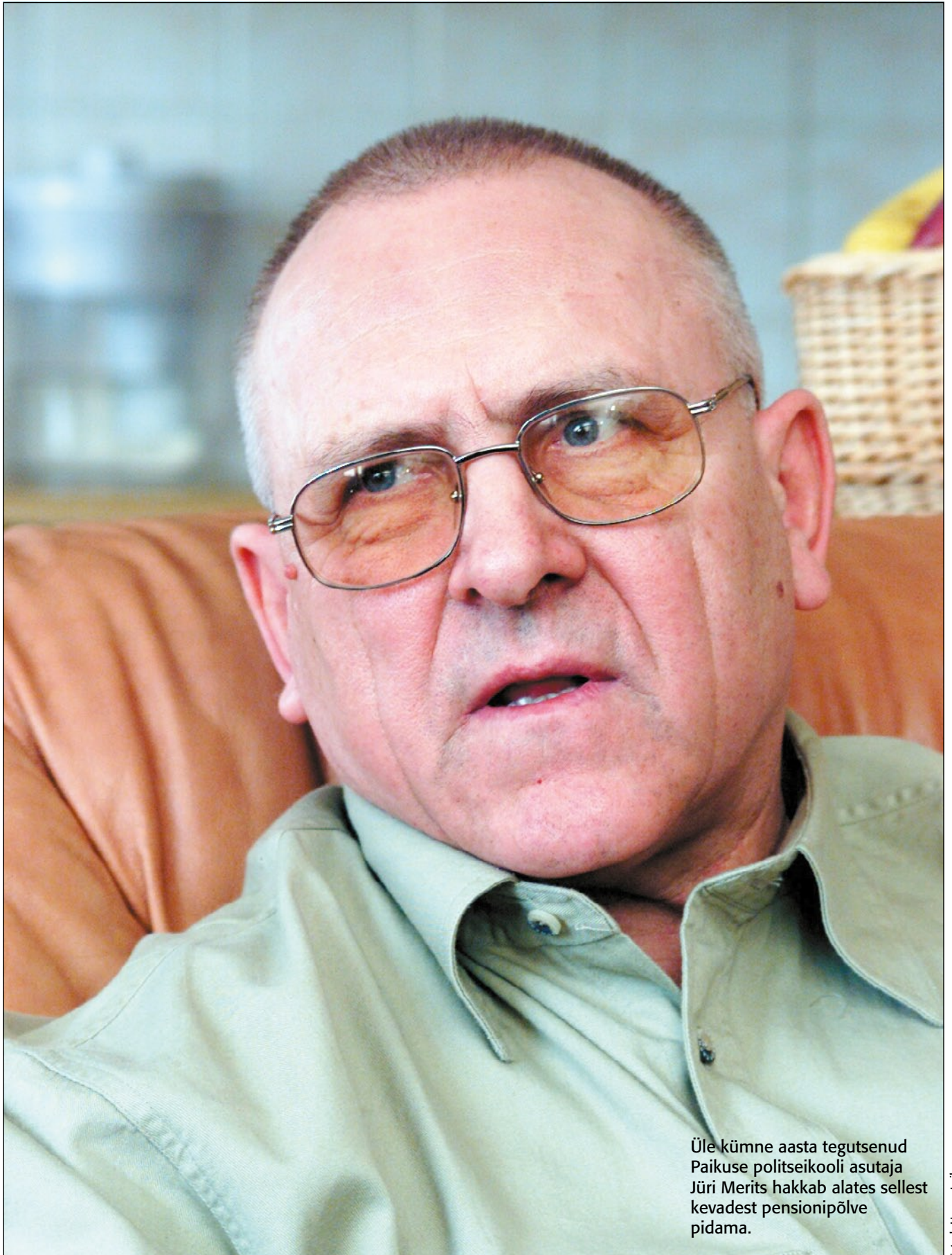
nikku. Narkomaani vastusest võib saada eelifot süstla, noa ja žiletiterade asukoha kohta. Vajaduse korral korratakse küsimust ning öeldakse, et kinnipeetav otsitakse niikuinii põhjalikult läbi. Pealtpoolt riideid kombates ja mingile esemele sattudes tasub küsida, mis taskus on. Vastused ei pruugi aga alati tõesed olla, sest narkomaan pole oma seisundi tõttu alati adekvaatne.

Leitud esemeid ja ainepakikesi ei topita mitte mingil juhul kinnipeetavale taskusse tagasi, et neid siis uuesti politseiasutuses menetustoimingu ajal "leida". Ilma nõelakaitseta süstlal võib nõela väänata kinnastatud põidlagaga nii, et see ei tungiks transportimisel läbi pakendi. Ainet sisaldaval süstlal võib "saba" maha lõigata ja pakendada koos süstlaga.

Kinnipeetav paigutatakse varem läbivaadatud autosse (käed selja taga raudus, istmik enne ja alles siis jalad) ning kinnitatakse alati turvavõõga.

Hoidu nõela eest

1. Uuri kinnipeetava välimust ja seisundit, kas tegemist võib olla süstiva narkomaaniga.
2. Küsi kinnipeetavalt, kas tal on esemeid (süstal, žiletitera, nuga), mis võivad politseinikku vigastada.
3. Säilita rahulik käitumine.
4. Kasuta parajaid ja mugavaid nahkkindaid, sest ka tugevdatud sõrmeotstega vinüülkinnas ei kaitse alati terava nõelaotsa eest.
5. Nahkkinnaste puudumise korral kasuta korraga kahte paari kummi- või vinüülkindaid.
6. Enne käe taskusse torkamist kompa taskut ka väljastpoolt.
7. Ruumis läbiviidava toimingu käigus palu kinnipeetaval endal asjad taskutest välja võtta (ükshaaval) ja alles siis otsi ise edasi.

Üle kümne aasta tegutsenud Paikuse politseikooli asutaja Jüri Merits hakkab alates sellest kevadest pensionipõlve pidama.

Fotod: Urmas Luik

Paikuse koolipapa

Viimased aastad politseipeadirektori asetäitjana töötanud Jüri Meritsa suurimaks tööks jääb politseikooli loomine Paikusele ning seejärel üheteistkümne aasta jooksul selle kooli juhtimine.

Ester Vilgats

Pärnu Postimees

Jüri Merits tunnistab, et on kindlasti õnnelik inimene seepärast, et saatus andis talle võimaluse asutada kool. Enamikul meist ei jää maha käega katsutavat elutööd, mille kohta tulevased põlvned ütlevad: tema oli esimene, tema alustas.

Kool loodi miilitsa ajal

Politseikooli rajamise Paikusele otsustas vabariigi valitsus 1990. aasta mais. Korrakaitjad kandsid tol ajal alles miilitsavormi ning siseasjade osakondade seintele polnud veel politseiprefektuuride silti riputatud. Eesti politsei taasloodi järgmise aasta 1. märtsil ja sel päeval võisid 1. septembril õppima hakanud politseikooli esimese lennu sadakond vastset lõpetajat rivvi astuda.

Merits töötas 1990. aasta kevadel Pärnu siseasjade osakonna ülema esimese asetäitjana ning tema ülesannete hulka kuulus maakonna (tollal rajooni) korrakaitse eest vastutamine. Ühtlasi oli ta maavalitsuse korrakaitseõhunik. Just seal tuli jutuks, et valitsus on otsustanud politseikooli rajada ning selle tarvis otsitakse kohta. Siis pakkus keegi, et võiks kaaluda Paikusel asuva erikutseskooli sulgemist ja teha politseikool sinna. Nii see asi alguse sai. Et silmapiiril polnud ühtki sobilikku kandidaati, kes võinuks kooli rajama hakata, haaras Merits ise võimalusest kinni.

Esimesed kuud olid kohutavalt rasked, sest täielikult käest lastud ruumides tuli kiiresti remont teha ning õpetajate kaader komplekteerida, et septembris saaks õpet alustada.

Suvi möödus tõsise töö tähe all ja kool alustaski 1. septembril suure pidulikkusega. Kui Jüri Meritsa kooli direktoriks nimetamine oli ERSP-l, muinsuskaitse seltsil ja teistel tollal ilma teinud liikumistel kuidagi kõrvust mööda läinud, siis pärast kooli ametlikku avaaktust läks rünnakuks lahti. Meritsa kui pikka aega miilitsas töötanu kohta asuti kompromiteerivat materjali koguma.

Pärnumaa liikumised eesotsas Tiit Madissoniga tegid suurt tööd endiste, mitmesuguste rikkumiste tõttu siseasjade osakonnast vallandatud miilitsatöötajatega ja said enda arvates kokku väärt materjali. Suure käraga viidi asi nii kaugele, et Meritsa "ebaseaduslike" tegude uurimiseks alustati kriminaalmenetlus.

Kõike, mida Meritsale tollal süüks pandi, ta ise enam ei mäletagi. Igal juhul uuris asja riigiprokuratuuri eriti tähtsate asjade uurija Arne Sarjas, kes mõnekuise töö järel oli sunnitud menetluse lõpetama, sest Meritsa süü ei leidnud tõendamist. Uurimismaterjalidest nähtub, et kõik kriminaalmenetluse alustamise avaldusele alla kirjutanud tunnistasid uurijale, et neil pole süüdistuste kohta ühtki konkreetset tõendit ja ega nad oska öeldagi, kust need punktid sinna süüdistusse täpselt tulid. Seetõttu ei olnud võimalik neid ka laimamise eest vastutusele võtta, sest laim eeldanuks, et

Enamikul meist ei jää maha käega katsutavat elutööd, mille kohta tulevased põlvned räägivad: tema oli esimene, tema alustas.

Jüri Merits koos mõnede lõpetajatega oma esimesst lennust, kes vastuksa esimest vasikat puudutavale kõnekäänule on osutunud väga edukaks.

Nii tütar Merle (35) kui ka tema abikaasa Andres Kutser (38) on mõlemad Paikuse politseikooli õppejõud.

nad olid teadvalt laimanud. Merits meenutab, et menetluse lõpetamine tõi suure kergenduse, sest kuude kaupa pideva rünnaku all elamine oli olnud tõsiselt kurnav. Nüüd võib ta möödunule juba kerget muigega vaadata, sest aeg on asjadele oma hinnangu andnud: nimelt pole ükski tollane ründaja vahepealsete aastatega midagi olulist ega meeldejäädavat korda saatnud.

Tänu isale õppejõuks

16. märtsil 2003 oleme meenutuslõnga kerimas Paikusel Meritsa tütre Merle Kutseri (35) politseikooli lähedal asuvas korteris. Nii Merle kui ka tema abikaasa Andres Kutser (38) on politseikooli õppejõud. Merle õppis 90ndate algul Tallinna pedagoogikaülikoolis matemaatikat ja füüsikat ning sai suunamise Pärnumaale Jõõpre põhikooli. Siis tulid aga Paikusele esimesed arvutid ja polnud kedagi, kes neid oleks kokkugi panna osanud, ent Merlel oli sellealane värske ettevalmistus olemas.

“Algul käisin oma töö kõrvalt lepingulisena abiks, siis paluti päriselt tööle tulla,” meenutab Merle. Olulist rolli mängis see, et noorele perele pakuti korterit. Kui esialgu piirdus Merle töö ainult kadettidele ja end täiendama tulnud politseinikele arvuti õpetamisega, siis nüüd kannab õppeaine politsei infosüsteemide nimetust.

Politseikooli tööle asumist pole Merle hetkegi kahetsenud. Võrreldes tööga põhikoolis, on siin tegemist täiskasvanute õpetamisega, mis on teistsugune eelkõige seetõttu, et tundides distsipliini tagamiseks pole tarvis aega ega närve kulutada. Loomulikult on politseikooliski erineva tõõssesuhtumisega kadette. Seda kinnitab ka Merle abikaasa Andres Kutser, kes annab tulevastele politseinikele laske- ja relvaõpetust.

Isa soovitusel lõpetas Merle möödunud aastal politseikooli ka ise ning käib nüüd pedagoogikaülikoolis magistriõppes. Kool soodustab

KOLLEEG

Karl Kolla

Pärnu politseiprefekt

Minu tutvus Jüriga algas peaaegu 25 aastat tagasi toleaeagses Pärnu siseasjade osakonnas, kus mina töötasin kriminaaljälituse ülemana kabinetis 503, tema aga minu ülema ja naabrina, siseasjade osakonna ülema asetäitjana personali ja kasvatusel alal kabinetis 502. Jüri südameasjaks oli juba siis personali otsimine, valik ja õpetamine. Et saada miilitsa kesk- või kõrgematesse õppeasutustesse kandidaate, oli vaja teha tõsiselt värbamistõõd.

Selles vallas tegi suure töö ära Jüri, kes komplekteeris terve siseasjade osakonna kollektiivi. Siiani töötavad meie süsteemis sellised Jüri kasvandikud nagu Ralf Palo, Jaan Kork, Jaan Somer, Valdo Mäekask (politseikool), Raimo Koha (Harju politseiprefekt), Jaan Ru-

enesetäiendamist igati. Veel lisab Merle, et juba keskkoolijärgne otsus matemaatikast ja füüsikast õppima minna tuli isa soovitusel, ise oleks ta valinud joonistamise ja käsitöö.

Nii Merle kui ka temast aasta vanem biokeemia professorist vend Andres (36) on alates esimestest sammudest hariduse omandamisest olnud ülihead õpilased, keskkooli lõpetasid mõlemad kuldmedaliga.

“Olid liigagi korralikud,” naerab Jüri Merits. “Ma rääkisin vahel, et natuke koerust võivad lapsed ikka teha.” Aga lapsed koerustükide asjus vedu ei võtnud. “Ema oli samas koolis õpetaja, ega klassikaaslased meid eriti sellistesse asjadesse haaranudki,” märgib Merle.

Kui vend esimesse klassi läks, oli Merle alles kuuene, kuid asus samuti vapralt kooliteele. Vanemad arvasid, et mingi pealegi vennaga koos, kuiigi tüdruk oli väga väikest kasvu; kui ta hakkama ei saa, võib ju veel teisegi aasta esimeses klassis käia. Merle tuli aga algusest peale oma asjadega väga hästi toime.

Milline politsei?

Politseiaduse järgi peaks politseinik 60 aastaseks saades pensionile jääma. Erandjuhtudel annab edasitöötamiseks loa politseipeadirektor, kuid 63 on lõplik tähtaeg.

Jüri Merits võiks seega veel aastapäevad tööl käia, sest tänavu 1. jaanuaril täitus tal 62 aastat. Siiski arvab ta, et lahkumiseks on just nüüd, pärast riigikogu valimisi, paras aeg. Sellest, kes pärast valimisi võimule pääseb, Merits oma lahkumist sõltuvusse ei sea.

Küsimus, kas politsei on kujunenud selliseks, nagu tema on seda soovinud, paneb Meritsa veidikeks mõtlema. “Kõik toimib,” ütleb ta siis. “Muidugi tahaksid kõik, et politsei maine kargaks kohe lakke, aga nii see ei juhtu. Ent isegi vaenlased peavad tunnustama, et politsei võimekus on

tasapisi kasvanud ja et tehakse juba väga head tööd.” Meritsa hinnangul pole politseitöös praegu sellist lüli, mis oleks ülejäänuid märgatavalt maha jäänud.

1999. aasta lõpul tollase siseministri Jüri Mõisa ajal toimunud koondamist politseis peab Merits valeks sammuks. “Politseinike arvu tuli vähendada ja peaks vähendama veel praegugi, kuid vale oli saata ühe hetkega politseitöölt minema 460 politseinikku ja võtta samal ajal tööle üle neljasaja uue töötaja. Samamoodi andis koondamine igavese lopsu koolile, sest kadette polnud ju samal ajal politseis käiva koondamisega võimalik värvata,” meenutab Merits.

Sestap läkski ühe aasta vastuvõtt aia taha ning seetõttu lõpetas 2001. aastal politseikooli kuus kadetti. “Neidki poleks olnud, aga meil oli vaja suveks valve kindlustada ja seepärast jätsime kuus parimat teiseks aastaks.”

Siis tegi politseikool ühe omavolilise sammu ja võttis osa vastselt aastase kursuse lõpetanuid teiseks aastaks õppima. “Nimetasime seda nii, et võtame nad varjupaika, et neid inimesi koondamisest säästa. Ei koondatud ju mitte üksnes võimekuse järgi, vaid ka neid, kes olid noored ja vähe töötanud.” Seetõttu peab Merits tähtsaks, et selliseid järske pöördeid ei tehtaks. Kõik sammud tuleb läbi kaaluda, et pärast hätta ei jäädaks.

“Ja nüüd, paljuski just omaaegsete väärsammude tõttu, valitseb politseikooli lõpetajate järele karjув vajadus,” möönab Merits. Samas on ta õnnelik, et tema loodud politseikool toimib edukalt.

”Isegi vaenlased peavad tunnustama, et politsei võimekus on tasapisi kasvanud. Ja et tehakse juba väga head tööd.”

bin (Rapla politseiprefekt), Aivar Toompere (siseministeerium), Peeter Sults, Rein Kuusk, Viktor Vanjukov (sisekontroll), Vahur Metsatalu (keskkriminaalpolitsei) ja paljud teised. Kõik me oleme saanud tunda Jüri karmi kätt, aga samas on ta alati muhelev, sõbralik ja abivalmis ning lihtsalt hea inimene.

Kui Jüri oli vast loodud Paikuse politseikooli direktor, sai minust taas tema alluv – direktori abi režii alal. See periood meie koostöös jäi lühikeseks, sest peagi asusin tööle Pärnu prefektuuri. Meelde on jäänud Jüri meeletu töötahe. Et koolis ei jätkunud õpetajaid, andis ka Jüri ise tunde. Ta kehtestas koolis kindlad ja ranged reeglid, mis kehtivad siiani. Mäletan juhus, kui üks kadett ei olnud esmaspäeval koolis ja oli kaaslastele hilinemisega teatanud oma väidetavast haigusest. Jüri aga sellise põhjendusega rahul ei olnud ning saatis mind kadeti koju Haap-

sallu asja kontrollima. Loomulikult selgusid siis tõsiasjad “haigusest” ning kadett pidi petmise ja õppeluusi tõttu politseikooliga hüvasti jätma.

Politseikooli tulid sel ajal õpetajateks väga tuntud juristid, teenelised õpetajad ja noored spetsialistid. Huvitav oli see, et Jürile olid kõik õpetajad, nii noored kui ka vanad, võrdsed, alati jätkus tal kõigi jaoks aega. Tõsised otsused arutas ta alati läbi õppenõukogus, kuhu kuulusid kõik pedagoogid ja kadettide esindajad.

Kui Jürist sai politseipeadirektori asetäitja, töötasin politseiametis kriminaalosakonna direktorina. Nüüd olen Pärnu politseiprefekt ning võin öelda, et Jüri on jäänud endiseks. Eesti korralitses ega politseis pole valdkonda, mida ta ei tunne. Pikaajaline töö personaliga on teinud Jüri väga tähelepanelikuks, ta oskab paljuski inimesi läbi näha.

20.09.2001 kell 01.10, Harju maakond, Loksa vald, Loksa-Viinistu tee 10. km. Juhiloata ja alkohoolijooobes Dodge Spiriti juht proovis töökotta remonti toodud auto võimeid. Auto sõitis teelt paremale välja, paiskudes vastu puid. Vasaku küljega vastu puud paiskudes lõi juht pea vastu puud ning kolbast jäi järele vaid peanahk. Juht hukkus sündmuskohal, kaasreisijad neiu ja noormees on halvatud invaliidid. Joobes juhtimine ei olnud esmakordne.

Ekspertidid tegelevad põhjustega

Aastast 2001 tegutseb Harjumaal kõrgharidusega spetsialistidest koosnev ekspertkomisjon, kelle ülesanne on töötada välja ettepanekuid ja tegevusplaan, mis vähendaksid liiklusõnnetuste arvu tulevikus.

Indrek Sirk

Politseiameeti korrakaitseosakonna komissar

“Eile toimus viis rasket liiklusõnnetust, milles hukkus kaks ja sai vigastada neli inimest.” Sellised ajakirjandusteed on igapäevased. Aastas võib päevi, mil inimesed liicluses vigastada ei saa, üles lugeda ühe käe sõrmedel.

Liiklusolukord on üsna trööstitu, eriti kui võrrelda seda nende arenenud riikidega, mille moodi väga olla tahame. Süüdistatakse lohkavat liikluskultuuritust ja nõrka järelevalvet, kuid olgem ausad – meil puudub liiklusõnnetuste põhjuste süstematiseeritud väljaselgitamine. Järeldused põhinevad eelkõige emotsioonidel.

Harju maakonna ekspertkomisjoni (lühendatult Harju LÕUK) tegevuse eesmärgid on selgitada ja üldistada Harju maakonnas raskete tagajärgedega (hukkunute või viie või enama vigastatuga) lõppenud liiklusõnnetuste põhjusi ning töötada välja ettepanekuid liiklusohutuse tagamiseks.

Komisjoni tegevus on sõltumatu ning selles-

se kuuluvad eri alade spetsialistid – transporditehnika ja teedeala spetsialistid, arstid, psühholoogid ning politseinikud. Iga eriala esindajad uurivad liiklusõnnetuse põhjusi ja soodustegureid oma vaatevinklist ning esitavad selle kohta aruande. Nende aruannete põhjal sõnastatakse ekspertrühma arvamus ja konkreetsed ettepanekud. Seejuures ei ole hinnang mitte niivõrd õiguslik, kui võrd just suunatud soodustegurite väljaselgitamisele.

Kuigi politsei tegevus liiklusõnnetuse asjaolude selgitamisel kriminaalmenetluses on kahtlemata põhjalik ja igakülgne, on see ometi tihti kantud teatavaist stampidest ning ei täida mitte niivõrd põhjuste selgitamise, kui just vastutusele võtmise eesmärki. Ekspertkomisjon ei otsi süüdlast, kellele näpuga näidata. Komisjon püüab analüüsida põhjusi ning vaatab tulevikku, otsides vastust põhiküsimusele: kuidas vältida selliste traagiliste sündmuste kordumist tulevikus.

Paljuski teeb ekspertkomisjon läbi samad toimingud, mis eeluurimine, kuid pöörab tähe-

31.07.2002 kell 18.17 Harju maakond, Tallinna-Tartu mnt 27. km. Vasakpöördeks peatunud veoauto Volvo taga peatus sõiduauto Mazda. Nende taga liikunud veoauto Scania juht seda ei märganud. Scania sõitis Mazdale tagant otsa, paiskudes sõiduauto peale ja rammides ka sõiduauto ees olnud veoautot. Scania paiskus külili, Mazda kaasreisija hukkus sündmuskohal, juht pääses imekombel vaid vigastustega.

24.06.2002 kell 15.55, Harju maakond, Anija vald, Jägala-Kärvavete tee 23,4. km. Opel Kadeti (roheline) raske alkoholijooobes juht kaldus lauges paremkurvis vastassuunavööndisse ja toimus laupkokkupõrge vastuliikuva Opel Comboga (punane). Opel Combo juht püüdis vältida liiklusõnnetust pidurdamisega ning vastutulevast sõidukist VASAKULT möödumise-ga. Opel Kadeti juht hukkus sõiduki kere ülisuure deformatsiooni tõttu (kandekonstruktsioonid läbi roostetanud). Opel Combo juht sai üliraskeid vigastusi, kuid jäi tänu turvavööle ellu. Hukkunud roolijoodik põhjustas kaks päeva varem purjus-päi liiklusõnnetuse Tallinnas.

Ekspertkomisjoni uurimisvaldkonnad

liiklusõnnetuses osalenud juhtide, sõitjate ja jalakäijate isiksuseomadused ning käitumine liiklusõnnetuse eel, ajal ja järel
 liiklusõnnetuses osalenud sõidukite tehnoseisund ning võimalikud liikumistrajektoorid enne liiklusõnnetust ja selle ajal
 sõidutingimused ja liiklusolud liiklusõnnetuse ajal
 liiklusõnnetuse koht, toimumise mehhanism ning liiklusõnnetusele järgnenud sündmused (liiklusõnnetuse koha tähistamine, piiramine, kannatanute abistamine, liikluse taastamine)
 sõidukite üldine turvalisus, turvaseadmete olemasolu ja nende kasutamise
 liiklusõnnetuse tagajärjed ning turvaseadmete või nende puudumise mõju tagajärgedele liiklusõnnetuses kannatanud inimeste vigastuste iseloom ja tekkepõhjused
 keskkonna võimalik mõju liiklusõnnetusele

lepanu ka teistele küsimustele ning ei ole niipalju kinni protsessinormides. Sugugi väheoluline ei ole tõik, et erinevalt kriminaalmenetlusest osaleb uurimises viis inimest, kes kõik on kõrgharidusega ning oma valdkonna tunnustatud spetsialistid. Ühel inimesel ei saa ju korraga olla suuri teadmisi nii autoehitusest, teedehitusest, meditsiinist, psühholoogiast kui õigusest. Alahindamata politseiuurijaid, tuleb ometi tõdeda, et sedavõrd laia profiiliga spetsialiste paraku pole. Kasutatakse küll ekspertide abi, kuid kriminaalasjas on ekspert seotud talle esitatud küsimustega. Nüüd on aga eksperdil vabad käed ja ta saab rahulikult pöörata tähelepanu kõigile küsimustele.

Ekspertkomisjon menetles 2001. aastal 13 juhtumit, 2002. aastal 27 juhtumit. Kõnesoleval aastal on menetluse võetud 6 liiklusõnnetust. Igal kevadel koostatakse koond eelmisel aastal käsitletud juhtumite põhjal ning esitatakse vastavad ettepanekud maanteeameti kaudu asjaomastele asutustele.

Ettepanekute ampluaa on äärmiselt lai ning see teema väärib omaette käsitlust. Liiklusohutuse suurendamisele aitaksid kaasa teede renoveerimine, korralikum tähistamine ning libeduse tõrje. Sugugi vähem tähtis ei ole sõidukite turvalisusnõuete karmistamine. Selle valdkonna probleemid algavad tegelikult küll sõidukite vastavu-

sest praegu kehtivatele nõuetele. Olulise tõuke liiklusohutuse kasvule annaks efektiivse sõidukite tehnajärevalve süsteemi käivitamine. Kord aastas läbitav korraline tehnõulevaatus ei taga praegustes oludes liikluses osalevate sõidukite korrasolekut.

Väga olulisel kohal on ka liiklejate teadlikkuse suurendamine. Õpetus sõiduki ohutust käsitlemisest on pehmelt öeldes puudulik. Autokoolid pööravad tänapäeval tähelepanu eelkõige liikluseeskirja ning manööverdamise õpetamisele – seda nõutakse ARKis eksamil. Ohutu liiklemise õpe piirdub enamasti eksamiküsimuste vastuste õppimisega. Vastusest tähtsam on aga teadmine, miks asjad just nii on.

Madal liikluskultuur

Igal aastal on koondaruandes rõhutatud vajadust tõhustada liiklusjärevalvet – 2001. aastal põhjustas 7 ja 2002. aastal 11 käsitletud liiklusõnnetustest joores autojuht. Lisanduvad veel purjus jalakäijad. Kui sinisilmne see ka ei oleks, kuid tõhusama järevalve korral oleks kartus vahele jääda suurem ning mõnigi joores juht jääks koju. Muret tekitavalt vähesed hukkunud liiklejad olid kasutanud turvavarustust – enamik hukkunud juhte ja sõitjaid oli jätnud turvavöö kinnitamata, jalakäijad olid aga pimedal teel olnud helkurita.

Parem pole olukord sõidukiiruse valikuga – isegi kui see jääb sündmuskohal lubatu piirides-

se, ei vasta see sageli nähtavusele, tee-ega ilmaloludele. Kuigi iga liiklusõnnetus on unikaalne ja oma põhjustega, läbib kõiki neid üks ühine joon – surm on saabunud mõttetult ning inimesed on suhtunud elementaarsest segi liiklusnõuetesse äärmise hoolimatusega.

Päästab pidev töö

Julgen loota, et mõne lähema aasta jooksul pöörab ka riik komisjoni ettepanekutele rohkem tähelepanu. Liiklusohutustöö ei seisne üksnes kleebiste trükkimises ega kiiruse mõõtmises tee ääres. Kõige olulisem on murda ühiskonnas juurdunud hoolimatus. Seda ei saa teha kampania korras, vaid sihipärase ja pideva tööga. Praegu puudub riigil isegi elementaarne plaan liiklusohustuse tagamiseks. Seda tööd teevad erinevad organisatsioonid omaette ning koordineerimatult.

Liiklusohutus koosneb kolmest suuremast komponendist – inimene, sõiduk ja keskkond. Keskkonda saame mõjutada, ehitades paremaid teid ning reguleerides seal liiklust selliselt, et liiklejaid varitsevad ohud on viidud minimaalseks. Sõidukeid ehitavad autotootjad järjest ohutumaks. Nõuded sõidukite tehnoseisundile, sealhulgas ka turvavarustusele, muutuvad aina karmimaks. Inimest saab mõjutada efektiivsete liiklusreeglite kehtestamisega ning järevalvega nende üle.

12.05.2002 kell 05.45, Harju maakond, Kose vald, Sepa küla, Kuivajõe sild. Opel Manta alkoholijoores juht sõitis teelt välja ning paiskus üle silla piirete jõkke. Katusele maandunud sõidukist ronis välja purupurjus kaassõitja ning jalutas koju kuivi riideid vahetama. Kinnitamata turvavööga juht kaotas lõõgist teadvuse ning uppus umbes 30 cm sügavuses vees. Oli emadepäeva hommik.

Sobiv kiirus
võimaldab näha
ohtu varakult ja
peatuda õigel ajal.
Kui juhtub õnne-
tus, on tagajärjed
kergemad.

Vale kiirus – sagedasim

Vale sõidukiirus, manöövrite sooritamine ilma teisi teavitamata ning vale piki- või külgsuuna teise sõidukiga on sagedamad eksimused liikluses. Neist esimene on ka liiklusõnnetuse põhjustanud juhtidele enim esitatud süüdistus.

Vello Petmanson
tehnikatalituse politsei juhtivinspektor

Arvatavasti on paljud meist, sõidukijuhtidest, tabanud ennast kirumas eessõitjat viimase liiga väikese sõidukiiruse pärast. Kuid kas me ise oskame valida parajat kiirust ja kuidas mõjutab sihtkohta jõudmist meie valitud sõidukiirus?

Liiklusseaduses kirjutatakse: "§ 47. Lubatud sõidukiirus [—] (5) Juht peab kohandama oma sõiduki kiiruse selliseks, mis arvestab tema sõidukogemusi, teelusid, tee ja sõiduki seisundit, veose iseärasusi, ilmastikutingimusi, liikluse tihedust ning muid liiklusolusid, et ta suudaks peatada sõiduki eespoolse nähtavusulatuse piires ning teel etteaimatava mis tahes takistuse ees. Juht peab vähendama kiirust ning vajaduse korral peatuma, kui tingimused seda nõuavad, eriti siis, kui nähtavus on halb."

Kui paljud seda järgivad? Tavaliselt valitakse sõidukiirus hoopis lihtsama "reegli" järgi: lubatud sõidukiirus + 10 km/h. Sellise kiirusega sõites ei hakka tavaliselt politseinik juhti kinni

pidama ja kui peabki ning määrab trahvi, siis on see suhteliselt väike. Liiklusõnnetusse sattumise riski vähendamise pärast küll keegi kiirust vähendada ei hakka. Enamasti on kiirustajal üks vabandus: "Mul on kiire."

Õige sõidukiirus päästab õnnetusest

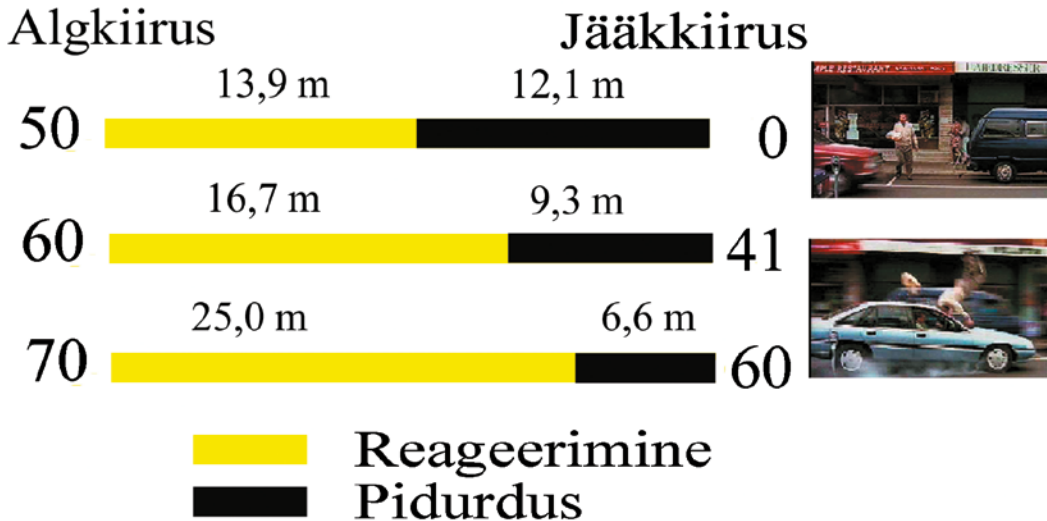
Kui me valime sobiva kiiruse, siis võimaldab see näha ohtu varakult ja peatuda õigel ajal; valitse da sõidukit ning püsida teel; kui juhtub õnnetus, on tagajärjed kergemad.

Auto peatamine ohuolukorras nõuab üllatavalt palju maad. Juba ohu märkamisest pidurduse alguseni on pikk teekond – reaktsioonimaa. Eksperdid võtavad liiklusõnnetusi uurides juhi reaktsiooniajaks (aeg, mis jääb ohu märkamise ja pidurduse alguse vahele) ühe sekundi. See pole mitte keskmine, vaid lühim, mida juht liikluskeerises saavutab. Tegelikult on võimalik ka kiiremini reageerida (0,5–0,6 sekundit), kuid siis peame ohu ilmumiseks valmis olema ja teadma, mis tegevusega ärritusele vastata.

Liikluses on reaktsiooniaeg tavaliselt sekun-

Kiiruse suurendamine

Skeemilt on näha, kuidas kiiruse suurendamine mõjutab sõiduki pidurdusteekonda ja kiirust ootamatult teele astunud jalakäijaga kokku põrkamise hetkel.

eksimus liikluses

dist hoopis pikem, sest ärritajaid ja valikuid on märksa rohkem. Minu Soome kolleeg, kes on surmaga lõppenud liiklusõnnetusi uuriva komisjoni liige, kirjeldas juhtumit, kus juht ei suutnud 5 sekundi jooksul teha otsust, kas pidurdada või kõrvale keerata. Ükskõik kumb tegevus oleks surmast päästnud, kuid valikud olid ilmselt nii võrdsed, et otsust ei tulnudki. Sõiduk läbis aga selle aja jooksul kiirust vähendamata üle 100 meetri. Maanteel tavakiirusega sõites on reageerimismaa vähemalt 30 meetrit, millele järgneb umbes 60 meetrit pidurdusmaad. Peatumismaaks kokku ligi 100 meetrit!

Autos on peidus palju liikumisenergiat, mis tuleb pidurdamisel hävitada. Energia sõltub aga kiiruse ruudust, mis lihtsalt öeldes tähendab, et väike kiiruse lisamine pikendab tunduvalt pidurdusmaad. Kaks korda suurema kiirusega sõites on neli korda suurem pidurdusmaa. Kui meil on valida, kas sõita 80 või 100 km/h, siis peame arvestama, et pidurdusmaa suureneb poolteist korda. Tegelikult suureneb veel ka reageerimismaa.

Oletame, et üks juht sõidab 50 km/h kiirusega mööda tänavat, kus on kõrvuti kaks sõidurada. Temast sõidab mööda juht, kellel on kiire ja kes seetõttu sõidab natuke (10 km/h võrra) suurema kiirusega. Hetkel, kui sõidukid on täpselt kõrvuti, jooksevad seisva bussi varjust välja lapsed. Mõlemad juhid reageerivad ülimalt kiiresti – ühe se-

kundiga – ja alustavad pidurdamist. Esimene juht saab auto vahetult enne lapsi seisma. Selge see, et teine juht oma suurema kiiruse tõttu ei saa.

Vaatame, kui ohtliku õnnetuse kiirustaja põhjustab. Teise juhi reageerimismaa on esimese 14 meetri asemel 17 meetrit, s.o 3 meetrit pikem, mille võrra jääb hiljemaks pidurduse algus. Teiseks algab tema pidurdus suuremalt kiiruselt ja kolmandaks veel häda, et pidurduse algusosas ei taha kiirus väheneda. Tundub lausa uskumatu, kuid lastele otsasõidu kiirus on sellises olukorras vähemalt 40 kilomeetrit tunnis. Kui teise sõiduki kiirus oluks 70 km/h, mis linnas pole sugugi haruldane, oleks jääkkiirus 60 km/h. Kui auto sõidab jalakäijale otsa 40 või 60ga, on tõenäosus, et jalakäija surma saab, vastavalt 40 ja 70 protsenti. Ega teisedki niisama pääse – haiglaravi vajavad nad kindlasti. Siit ka vastus küsimusele, kas lubatud sõidukiiruse ületamine 20 km/h võrra on suurt trahvi väärt või mitte.

Sellest, kas kiirustamine annab ajavõitu või mitte, ning liiklusõnnetuste teistest põhjustest Politseilehe järgmises numbris.

Tavaliselt valitakse sõidukiirus “reegli” järgi: lubatud sõidukiirus + 10 km/h.

Tõe jälile tulirelva kaudu

Katse leida mörvar tulirelvast tulistatud kuuli kaudu on üks omalaadsemaid meetodeid kuritegude avastamiseks. Eelmise sajandi esimesel poolel läks see meetod teaduslikku kriminalistikasse kohtuballistika nimetuse all "teadusena tulirelvadest ja laske-moonast".

Tiit Uukkivi

KEKKi tehnikaosakonna
relvaekspertiisi
peaekspert

Iga kurjategija unistus on, et kuriteopaika ei jääks mitte ainsatki jälge. Padrunikestadele ja kuulidele jäänud jäljed aitavad teha kindlaks, kas kest või kuul on tulistatud sellest või teisest relvast. Iga uurija ning kriminalisti ülesanne on need kuulid ja padrunikestad leida.

See ei ole kaugeltki lihtne ülesanne isegi kogenud spetsialistile. Kui näiteks lask on tehtud kinnises ruumis, võib padrunikest pörkuda lähiesemetelt või pindadelt ja sattuda kõige ootamatumatesse kohtadesse, näiteks jalatsitesse, köögi- ja lauanõudesse, kardinapuudele, lambikuplitesse, pildiraamidele, isegi tühja pudelisse. Veelgi raskem on leida kuuli, kuid nende otsimine on äärmiselt hädavajalik.

Relva identimiseks on vaja vähemalt kaht kuuli või padrunikesta. Üks neist on sündmuskohal leitud kurjategija tulistatud kuul. Teise saamiseks peab ballistikaekspert tulistama kahtlustatavast relvast spetsiaalsesse kuulipüüdjasse, mis peab

Absoluutselt ühesugustesse tingimustesse paigutatud kuule ja padrunikesti uuritakse võrdlusmikroskoobi abil.

laaste, toorest liha, pehmeid kaltse, lund, naftasaadusi. Neist parimaiks osutusid puuvill, kase- või vahtrapuulõitunud saepuru ja vesi. Vette tulistamine on kõige ohutum ning vesi on iseenesest efektiivsem ja odavam kuulipüüdmise materjal. Vesikuulipüüdja katseeksemplar on ka kohtuekspertiisi ja kriminalistika keskuse ballistikalaboris.

Kõigepealt uuritakse jälgi võrdlusmikroskoobi abil. Kuulid või padrunikestad paigutatakse absoluutselt ühesugustesse tingimustesse. Kui visuaalsest uurimisest ei piisa, pildistatakse jäljed või valmistatakse kuuli ja padrunikesta pindadest jäljendid.

Igal relval oma kuul

Relvade puhul tehakse kindlaks nende süsteem ja mudel ning laskekõlblikkus, käsitöönduslikult valmistatud relvade korral määratakse nende tehnilised näitajad (oluliste tulirelvade osade olemasolu, kas detailide koostöö on korrapärane ning kas nendest on võimalik tulistada ning kui jaa, siis relvast tulistatud kuuli kiirus ja kineetiline energia), mis võimaldavad pidada seda tulirelvaks. Kui tehases valmistatud relval on eemaldatud relva number, siis üldjuhul saab stantsitud numbri taastada.

Relvastatistika 2002

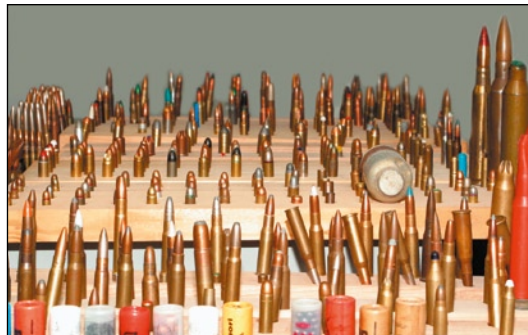
Arvel olevaid relvaomanikke	31 045
Arvel olevate relvade koguarv on	49 312
neist tulirelvi	47 160
gaasirelvi	2152
Ära võetud gaasirelvi	33
neist registreerimata.....	23
Ära võetud tulirelvi	589
neist registreerimata.....	219
Vabatahtlikult ära antud tuli- ja gaasirelvi.....	484
neist registreerimata.....	40
Tulirelva kasutamisega kuritegusid	81

Odavam ja efektiivsem kuulipüüdmine materjal on vesi. Ka KEKKi ballistikalaboril on olemas oma vesi-kuulipüüdja katseeksplaar.

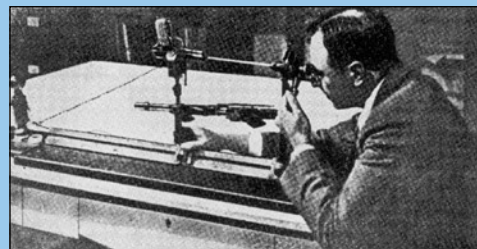
Kui aga relva ei ole õnnestunud leida, paigutatakse kuriteokohalt leitud kuulid ja padrunikestad hoiule kuulide ning padrunikestade kolleksiooni. Kui jäljed on õigesti talletatud, säilivad need aastakümneid. Kohtuekspertiisi ja kriminaalstika keskuse kolleksioonis ootavad oma relva 568 kuuli ja 895 padrunikesta 453-lt viimasel 12 aastal registreeritud avastamata kuriteojuhtumilt. Kõiki neid tuleb ju kontrollida ballistikaekspertide käest läbi käivate relvadega, aastas keskmiselt 400–500 tükki.

Et ballistikaekspertiise teeb meil ainult KEKK, siis kajastuvad kõik tulirelvaga toimepandud kuriteod ka relvalabori töös. Mahukalt on uuritud poliitikute, ärimeeste, allilma, samuti politseiametnike ja olmetapmiste sündmuskohtadelt leitud asitõendeid – tulirelvast tulistatud kuule ja padrunikesti. Kohe meenuvad Mait Metsamaa, Marian ja Vitali Haitovi, Salvatore Grasso, Igor Kristapovitši, Jaak Veike, Mart Laane ja Maksim Karpovi mõrvad ning Vadim Polistšuki, Mee-lis Lao, Boriss Malinovski ja Gennadi Okunevi mõrvakatsed. Mõningad loetletud kuritegudest

KEKKi ballistikalabori kolleksioonis ootavad oma relva 568 kuuli ja 895 padrunikesta.

AJALUGU

Calvin Goddard

Ballistikaekspertiis aitas lahendada Püha Valentini päeva veresauna

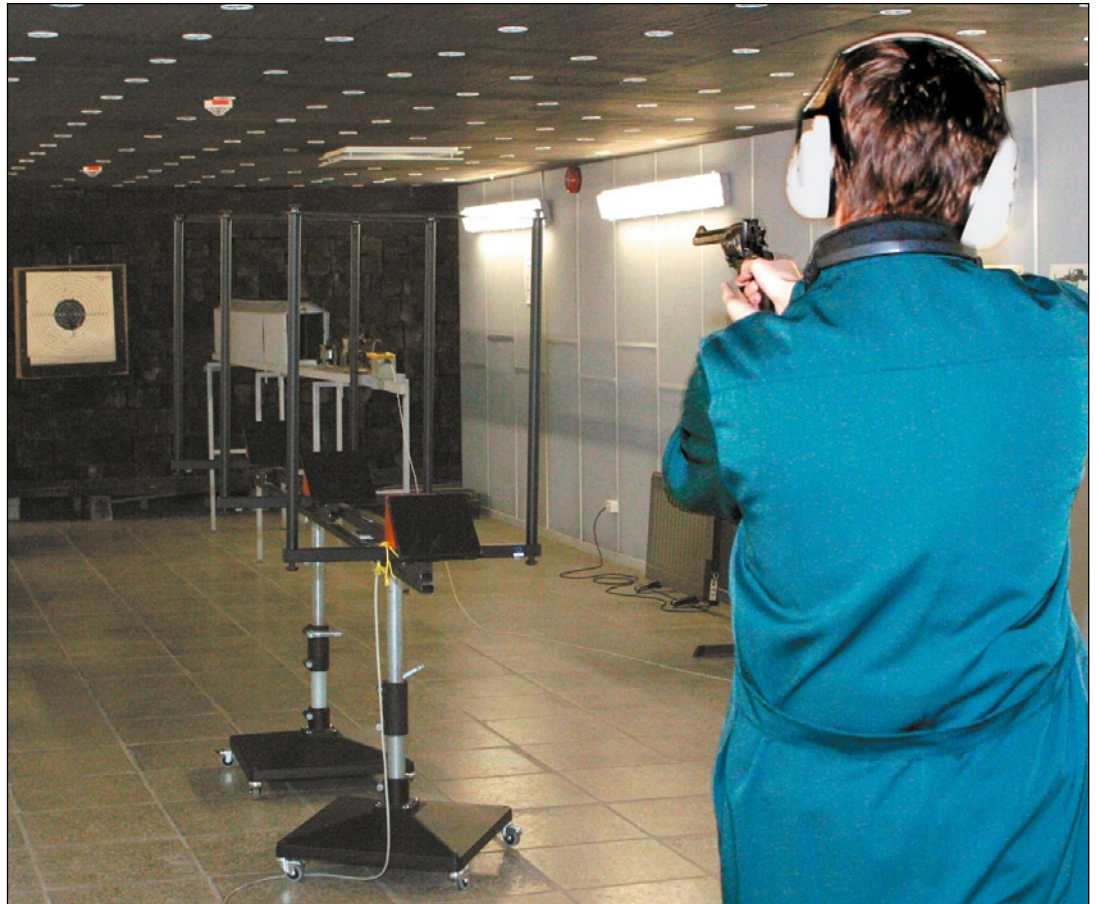
Kohtuballistika kodumaaks peetakse USA-d. Teadaolevalt tehti just seal esimesed katsed leida mörvar tulirelvast tulistatud kuuli järgi. Ameerika väljapaistvaim kohtuballistik oli Calvin Goddard (1891–1955). Oma eelkäijate tööd jätkates õnnestus tal konstrueerida võrdlusmikroskoop – riist, mis võimaldas paljukord-sel suurendusel korraga vaadelda kahte kuuli ja pöörata neid erinevates asendites seni, kuni tekkis veendumus neid tulistanud relva identimiseks, st järel-duse tegemiseks, kas kuulid on tulistatud ühest relvast või erinevatest relvadest. Võrdlusmikroskoop muutus kohtuballistika ekspertide tähtsaimaks tööriistaks.

Tuntud Edgar Hoover rajas aga juba 1934. aastal FBI juurde kohtuballistikainsituudi. Seal olevat maailma suurim relvakolleksioon.

Ka kohtuekspertiisi ja kriminalistika keskuse ballistikalaboril on oma väike relvakolleksioon (mitte muuseum, nagu seda ekslikult reklaamitakse), mis täieneb tasapisi konfiskeeritud ja sundvõõrandatud relvadega. Kolleksioonirelvi kasutatakse ekspertiisiks esitatud mitmesuguse lasemoona katsetamisel, ekspertiisiks esitatud relvade puuduvate osade asendamiseks eksperimentaallaskmisel ja mitmesuguste laskmise asjaolude kontrollimisel.

Esimesena Euroopas alustati kohtuballistikauuringuid Belgias kriminalistika ja politseiteaduste koolis. Võrdlusmikroskoop jõudis aga Ameerikast kõigepealt Kairose ja alles siis Euroopasse, kus seda rakendati esimesena edukalt Londonis. 1930. aastaks saavutas võrdlusmikroskoop Euroopas suurema poolehoiu kui oma kodumaal Ameerikas. Aja jooksul loodi enamikus maades tavaliselt politsei kriminalistikalaborite juurde ballistikaosakonnad. Arhiivimaterjalidest on teada, et Eestis tehti kohtuekspertiisi kabinetis (loodi 1921. aastal) esimesi “laskeriistade ja mürdvarguste juures tarvitatud instrumentide identifitseerimistöid” 1930. aastal. Ent esimene võrdlusmikroskoop jõudis siia alles 1950. aastail.

Kiirusemõõtja abil teeb relvaekspert kindlaks tulirelvast tulistatud kuuli kiiruse ning selle kineetilise energia.

Üha täienev relvakollektsioon on tarvilik kuriteos kasutatud tulirelva väljaselgitamiseks.

on pandud toime väga professionaalselt ning nõudnud suurt meeskonnatööd.

Sündmuskohtadel avastatud padrunikestade ja kuulide puhul määratakse relvamudel, millest need on tulistatud, et võimaluse korral kergendada mõrvarelva otsingut. Kui on mitu padrunikesta ja/või kuuli, siis tuvastatakse, kas need on tulistatud ühest relvast, mis osutab ühe või mitme relva kasutamisele konkreetse kuriteo toimepanekul.

Kontrollitakse ka erinevatelt sündmuskohta-

delt avastatud kuule ja/või padrunikesti, et kindlaks teha, kas eri kohtades toime pandud kuriteod on seotud ühe relvaga.

Vigastuste korral näiteks riietel või jalatsitel on võimalik tuvastada, kas need on lasuvigastused, kui kaugelt on tulistatud, ning ka võimalik lasuvigastuste tekitamise suund. Sündmuskohal viseerimise tulemusena fikseeritakse koht, kust tulistati (elamu aken, katus jne). Auto või muu transpordivahendi salongis tehakse kindlaks lasuvigastuse suund ja lasuliin, millel toimus lask.

Nii nagu me oma igapäevaelus ei saa enam läbi ilma arvuti ega mobiilita, nõnda on ka kriminaalika areng võtnud suuna automatiseerimisele. Valmis IT-lahendusi kasutatakse juba laialdaselt näiteks sõrmejälgi võrreldes AFISI abil, DNAd tehes ja saadud andmeid võrreldes, narkoainete uuringud on üldjuhul robotiseeritud.

Ka ballistikaekspertiisis on selline suund selgelt välja kujunemas. Maailmas on juba kasutusel mitu kuulide ja padrunikestade automatiseeritud registrisüsteemi, millest ehk tuntuim on Kanada päritolu IBIS (Integrated Ballistics Identification System). See võimaldab korraga säilitada peaaegu piiramatut hulka kuulide ja padrunikestade digitaalseid kujutisi, kuid ka kiiresti võrrelda uusi süsteemi sisestatavaid kuule ja padrunikesti kõigi juba seal olevatega. See omakorda tõstab aga tunduvalt kuritegude avastamise kiirust ja taset.

Läbipõlemist on võimalik vältida

Läbipõlemine on huvi kadumine töö ja suhtlemise vastu, kui tööoskused on alles, kuid töötegemise mõte ning toimetulemise tahe on kadunud. Psühholoogide abiga on aga võimalik leida oma elus taas tasakaal.

Liiva Anion
Politseiameti
psühholoogiatalituse
juhataja

Läbipõlemise potentsiaalne kandidaat on eesmärgi täitev 30–40aastane kõrgharidusega professionaal, kes annab 110% igas asjas, kus ta osaleb, ning arvab, et kõik on võimalik, kui küllalt tublisti töötada, või on ebarealistlikult kõrgete standarditega perfektsionist. Ta on andekas, loov, särav ja suutlik, kes usub sellesse, mida teeb, ning püüab seda teha hästi, kuid sellest hoolimata kritiseerib avalikkus või teatav ringkond teda selle töö pärast, mida ta teeb.

Eelmise aasta kevadel korraldatud rahvusvahelises rahulolu-uuringus "Politsei personalibaromeeter" püüti leida vastust küsimusele, mis on läbipõlemine ning kuidas sellest hoiduda. Uuringus osales 22 Eesti politseiasutust 153 üksusega, kuhu kuulus 2346 ametnikku, neist 405 juhti. Juhtide rühma moodustasid 17 direktorit ja prefekti ning nende asetäitjat, 90 ülemkomissari ja komissari (tippjuhid) ning 298 politseijuhtivinspektori ja -konstaablit (keskjuhid). Soome politseist osales 8071 ja USA politseist 250 töötajat. Seega hõlmas uurimus kokku 10 667 isiku vastuseid.

Läbipõlemise puhul saab rääkida üldisemalt kolmest politseinikutüübist.

Emotsionaalselt kurnatud politseinik

Emotsionaalselt kurnatud politseinikul on rohkem tööd, kui ta olemasoleva ajaga ära jõuab teha. Alaline ajasurve, pingeline suhe korrariikujatega ja tehtud töö vähene tunnustamine nii tööl, kodus kui ka avalikkuse poolt tekitab õhtuks surmväsinu tunde. Kui tööine tegevus tundubki väliselt korras olevat, ei maga ta enam hästi, on aina ärritavam, nähvab teistele, kaotab söögiisu või sööb üleliia, väldib seksi ja suhtlemist ning püüab oma väsimust ja tujukust ravida järjest suuremate koguste kohvi, alkoholi, sigarettide, maiustuste ja ravimitega. Keha reageerib kurnatusele selja-, pea- ja kaelavaludega, võtab vastu iga nakkuspiisiku ning külmetushaiguse. Esialg-

Psühholoogiaalased koolitused aitavad teadvustada ohtu, mida võib endaga kaasa tuua üleliigne pinge.

ne idealistlik valmisolek politseitööd edendada tundub ebarealsena ning tekib rahulolematuus iseenda ja oma tööga.

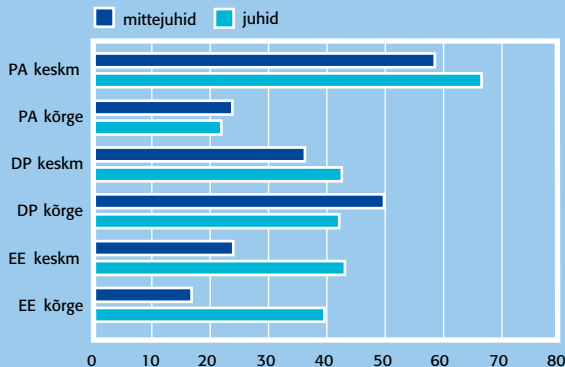
Ta teab, et talt oodatakse, et ta oleks tubli politseinik, aga ta ei saa enam aru, kuidas seda saavutada, ning hakkab tundma hirmu, et ei tee asju õigesti. Pisimigi reeglite rikkumine toob kaasa enesesüüdistusi, häbi ja hirmu, et ülemused tema ebaprofessionaalsust märkavad. Soovist kõigele sellele vaatamata toime tulla, pingutab politseinik veelgi rohkem ning tunneb järjest sagedamini end juba hommikul väsinuna, mis areneb edasi tundeks, et ta on vaimselt tühjaks pigistatud ja taluvuse piiril.

Uurimuses said kõigis rühmades kõige rohkem punkte tunded, et tööpäeva lõpuks ollakse surmväsinud ja et tehakse liiga palju tööd. Emotsionaalse kurnatuse (EE) kõrge tase oli 1006 töötajal, sh 162 juhil, ning keskmine 995 isikul, sh 176 juhil. Naistel oli meestest rohkem kõrget ja keskmist kurnatust. Asutustest oli kurnatus suurim Narvas, Ida-Virus ja Tartus. Võrreldes Eesti politseitöötajaid teiste maadega (joonis 2), tuleb tähele panna eestlaste suuremat emotsionaalset kurnatust.

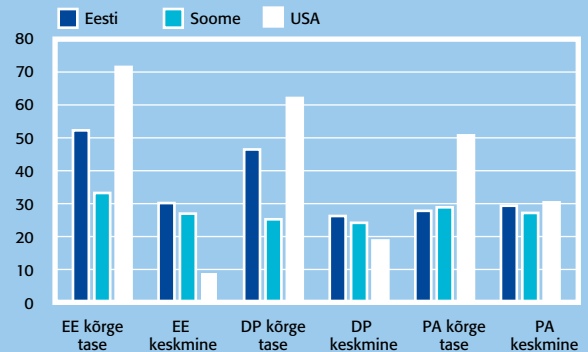
Depersonaliseerunud politseinik

Politseiniku töö keskpunktis on alaliselt probleemid, ta näeb harva oma töö positiivseid muutusi ning kulutab ülisuurt energiat, et jääda teda ümbritsevate negatiivsete tunnete keskkonnas rahulikuks. Emotsionaalse ülekoormuse vältimiseks

Juhtide ja mittejuhtide läbipõlemis-sümptomite võrdlus (isikute protsent)

Eesti, Soome ja USA politseinike läbipõlemis-sümptomite võrdlus (isikute protsent)

seks vähendab ta alateadlikult oma pühendumist ja üritab klientidest distantseeruda. Ta hakkab klientidest mõtlema kui abstraktsetest juhtudest õpikutes, kohtlema neid tundetult täpselt eeskirja järgi ning pöörduma siis pigem töö objekti kui indiviidi poole. Kui ta adub, et on muutunud külmaks ja inimvaenulikuks küünikuks, kaob viimasegi soov hästi töötada, sest kui kaob kliendiga töötamise võime, hinnatakse ennast läbikukkunuks. Mõttetuse kriisile viitavad väljendid “no ja mis siis, mis vahet seal on, milleks rabelda”.

2002. aasta uurimuse põhjal oli depersonaliseerumise (DP) kõrge tase 1141 isikul, neist 172 juhil, ja keskmine tase 884 isikul, neist 173 juhil. Meestel esines naistest rohkem DP kõrget, naistel aga rohkem keskmist taset. Asutustest oli suurim DP Narvas, Tartus, Pärnus ja Järvas. Eesti ametnikel oli teiste maadega võrreldes kõigis DP tasemetes keskmine positsioon. Tulemused lubavad järeldada Ameerika politseinike suurimat ja Soome politseinike väikseimat künnilisust. (joonis 1)

Vähenenud saavutustundega politseinik

Avalikkus ootab politseinikult üleliia palju viisakust ja naeravat nägu, mille ootus aga kurnatud ja depersonaliseerunud politseinikku enam ei huvita, sest tema ainus soov on sellel tööl igaveseks lahkuda. Tühjus-, süü-, pettumus- ja ebavajalikkustunde on tekitanud probleeme ning depressiooni, mis vähendavad toimetulekuvõimet, toimetuleku vähenemine suurendab aga tühjus- ja süütunnet. Läbipõlemise õel ring suureneb seni, kuni tekib letargia, sest inimene ei saa kokku küllalt energiat, et elust osa võtta. Kuigi ta on füüsiliselt kohal, pole ta võimeline oma ülesandeid täitma.

Uurimuses oli saavutustunne (PA) väga palju vähenenud 375 isikul, kellest juhte oli ainult 44, mis tähendab, et mittejuhid tundsid rohkem, et nad ei saada midagi erilist korda ega ole edukad. Politseiasutustest oli PA kõige rohkem vähenenud KKP-s ja Narva PP-s. Naistel esines natuke vähem kõrget, rohkem aga keskmist taset. Teiste

maade politseinikega võrreldes oli Eesti politseinike saavutustunne kõige vähem ja ameeriklastel kõige rohkem vähenenud.

Analüüs näitas, et emotsionaalne kurnatus oli tugevalt seotud depersonaliseerumise, saavutustunde vähenemise, stressi, väärtushinnangute, pühenduvuse, töörahulolu ja nõrgemalt vanusega. DP sõltus aga tugevalt vanusest, pühendumisest ja hoiakutest ning vähemal määral formaliseeritusest. Saavutustunne olenes väga palju oma tööga rahulolust, pühendumisest, töö mõjutatavusest, hinnangutest kultuurile ja väärtustele (joonis 2).

Läbipõlemisest on võimalik hoiduda

Mõni politseinik tunneb kõigi oma eesmärkide saavutamisele, ihaldatud ametikoha ja autasude saamisele vaatamata rahulduse asemel end tühja ja abituna. See on läbipõlemise kõige salakavalam vorm, sest varajastes staadiumides pole üski sümptom nähtav, on ainult õrn sisehää, mis ütleb: “Ma elan mõttetut elu. Kas see on ikka see, mida ma olen tahtnud?” On võimalik küll fõöniksina läbipõlemistuhast tõusta, aga see võtab aega ja nõuab oma suhtumistes selliste korrektiivide tegemist nagu realistlike eesmärkide seadmine ja tunnetest rääkimine. Muudetud eesmärgid peavad olema enda, mitte kellegi teise omad. Tuleb oma elus luua tasakaal ning jagada end nii, et töö ei oleks liiga võimsat mõju eneseusule.

Rahulolu-uuringu “Politsei personalibaromeeter” tulemused arvudes.

Mida saad sina ise teha läbipõlemise takistamiseks?

- n Sea endale võimetekohaseid eesmäärke.
- n Ära võta rohkem vastutust, kui jõuad kanda.
- n Arenda oma neid oskusi, mille puudulikkus sind ebakindlaks teeb.
- n Usu, et kõik sinu tööprobleemid on lahendatavad.
- n Tea, et sinu pädevuses ei ole klientide kõigi probleemide lahendamise.
- n Jaga oma töömuresid kolleegide ja ülemusega, ära vii neid koju.
- n Tegele tööväliselt tööst erinevate ja sulle naudingut pakkuvate asjadega.
- n Ära kogu endasse viha ega süüdistusi, vaid räägi neist.
- n Leia võimalus puhata enne kurnatuse ja taluvuse piirile jõudmist.
- n Pöördu psühholoogi poole juba esimeste stressisümptomite ilmnemise korral.

Ülekuulatava kehakeel reedab valetamise

Politseinik, kes on oma karjääri jooksul inimesi sadu kordi üle kuulanud, suudab mõista ülekuulatavate kehakeelt enamasti juba vaistlikult. Samas on terve hulk kindlaid märke, mis võivad viia tõe jälile esimeselgi korral.

Tuulikki Kantola

Keskriminaalpolitsei majanduskuritegude osakonna politseijuhtivinspektor uurimisjuhi õigustes

Situatsioonis, kus eeluurimisel on võimalik hankida vajalikke tõendeid tunnistajate, teiste osaliste ja dokumentaalsete materjalide kaudu, ei ole tõe tuvastamise mõttes mingit vahet, kas kurjategija valetab meile või mitte. Küll on aga sellel väga suur tähtsus olukorras, kus puuduvad teised võimalused koguda piisavalt tõendeid kurjategija paljastamiseks.

Kehakeele teadliku lugemise korral tuleb arvestada nii kaasasündinud, õpitud ja kultuurilisi asjaolusid kui ka silmasignaale, näo ja käte osa vale paljastamisel ning muidugi kehasignaale. Samas ei tohi aga üksikut signaali üle tähtsustada ega seda kontekstist välja rebida. Kehakeelt tuleb vaadelda tervikuna.

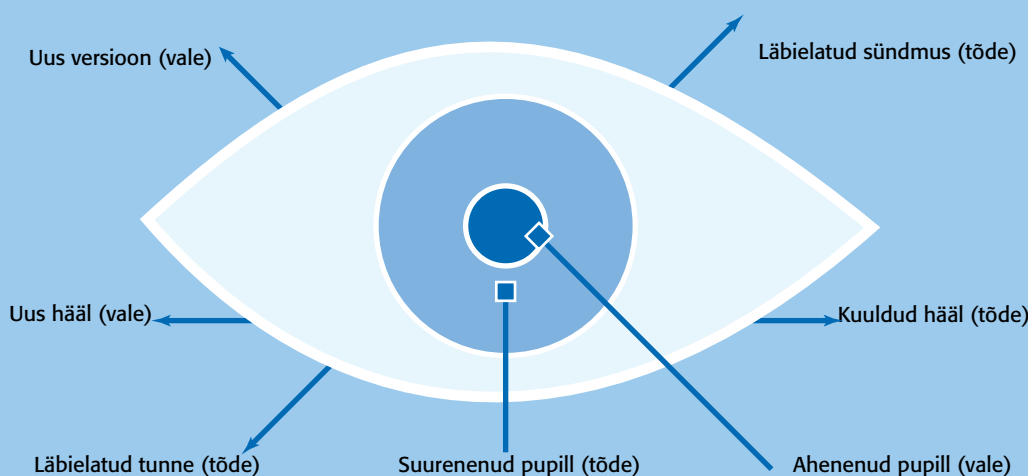
Millised on siis need liigutused, mis reedavad, et inimene valetab? Üks väga hea indikaator on inimese silmad. Lugeses ning kontrollides silmade liikumist ja nendest tulevat signaali, on võimalik nii mõndagi järeldada. Tasub meelde jätta joonis 1, mis kujutab inimese silma selliselt, nagu me näeme seda meie ees istuval ülekuulataval.

Käsi varjab suud

Eri uurimiste toel on avastatud, et valetamist võib välja lugeda inimese näost. Kõige üldisem ja tavalisem on suu peitmine ja nina hõõrumine, ent ka lõua sügamine, huulte pigistamine, põskede hõõrumine, kulmude liigutamine, kõrvanibude näppimine või juuste sasimine.

Suu peitmisest on lihtne aru saada. Kui inimene räägib väljamõeldud juttu ja seda endale teadvustab, siis tekib keha automaatne kaitsere-

Inimese jutu tõesusele viitavad reaktsioonid ja käitumine

Allikas: T. A. Mägi. Sanaton viestintä – kuulustelutaktiikan apukeino. Helsinki, 1988, lk 7.

Joonis 1
Inimese silm on üheks paremaks indikaatoriks, mis reedab, kas räägitakse tõtt või mitte.

Joonis 2

Joonis 3

Inimsuhtlus, nagu seda on ka ülekuulamine, on alati vähemalt kahepoolne.

aktsioon ning käed peidavad suu, et katta seda, mis sealt väljub. Ainult väga hea treeninguga on inimene võimeline oma keha talitsema, kuid tavainimese puhul on selline käe tegevus automaatne, nii et inimene ise ei pane seda tähelegi (joonis 2).

Lapse puhul on tavaliselt väga ilmikas liigutus, et kui ta räägib ärevushoos midagi välja, siis paneb ta käe suu peale, lausa surub käe suule. Kuna täiskasvanud inimene on oma elukogemuste najal aru saanud, et selline tegevus on liiga nähtav, siis tulebki jälgida, kas ta oma suud kas või õrnalt ei puuduta.

Suu puudutamine ei pruugi aga ilmtingimata tähendada, et inimene valetab. Vale on sellisel puhul lihtsalt kõige tõenäolisem. Et suu peitmine on liiga paljastav tegevus, liigubki käsi suu asemel nina juurde. Nõnda varjatakse suu peitmist nina puudutamisega. Valetava inimese näos ilmnevad sekundi mürdosa vältel pidama jäävad ilmed ehk väärarused, mille eristamine nõuab tähelepanu (joonis 3).

Ülekuulamisel tuleb arvestada ka asjaolu, et

valetamise korral väheneb käte liikumine, olles vastuolus tegelikkuses toimunuga, sest normaalses olukorras kasutab inimene käsi, et ilmekalt väljenduda.

Keha signaalid keerukamad

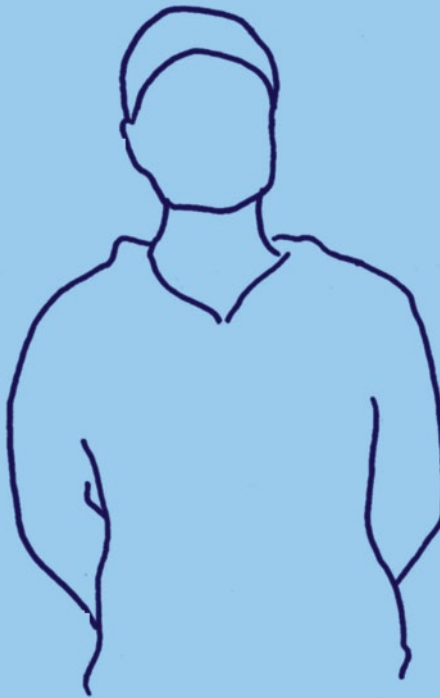
Keha signaalide lugemine on kõige keerukam, sest keha on võimalik kõige lihtsamalt paigal hoida. Keha signaale lugedes tuleb arvestada, et valetades muudab inimene oma kehaasendit märksa sagedamini kui tõtt rääkides. Kui inimene hoiab käsi rinnal risti, on see märk tema hoiakust: ta on tõrjuv, kõne all olev teema ei huvita teda. Kui sellele lisandub veel keha kallutamine taha, on see väljendus veelgi võimsam. Käte ristamise puhul võib eristada erinevaid variante. Kui inimene surub ristatud käed lisaks rusikasse, siis väljendab see ilmset viha. Kui ta pigistab ristatud kätega oma õlavarsi, on tegemist väga tugeva tõrjumisega (joonis 4).

Inimene võib tõhustada sellist „füüsilist müüri“, lisades ristatud jalad või tõstes ühe jala teise põlve peale. Valetamisele viitab ka käte taskus hoidmine või nende peitmine selja taha (joonis 5). Alati võib ülekuulaja liikuda ruumis ülekuulata selja taha, et kontrollida tema käte asendit. Inimesel võib olla halb harjumus käsi taskus hoida või on ta äsja vabanenud vanglast, kus tal oli kohustus käsi selja taga hoida. Kõige kindlamad enesekindluse väljendamise viisid on sõrmede

Joonis 4

Joonis 5

Joonis 6

ristamine, käte tõstmine pea taha ja keha kallutamine ning lõua tõstmine.

Inimese hingelised kaitsemehhanismid on võimalik mingi aja jooksul murda kas täielikult või osaliselt. See saavutatakse ainult hea ülekuulamistehnikaga ning eri võtteid kasutades. Ülekuulamisel on selline kriitiline ajapiir enamasti umbes neli tundi. Esimese nelja tunni jooksul tuleb menetlejana saavutada selline positsioon, et inimene nõustub teo toimepanemisest rääkima ning oma seisukohti ka selgitama. Üks politseiniku kohustusi on lisaks tõendite kogumisele süüdlase vastu koguda ja kontrollida ka teda õigustavaid andmeid.

Kõik ei hakka rääkima

Harva juhtub, et inimene ülekuulamisel kehakeele kaudu edastab meile signaale, mida tõlgendades saab teha vaid ühese järelduse – inimene valetab, kuid samas ei suudeta teda rääkima panna ega temalt teo toimepanemise kohta sõnalist tunnistust saada. Sellises situatsioonis jääb ainult võimalus toetuda teistele kogutavatele tõenditele ning lasta kohtul hinnata ainuüksi nende pinnalt, kas isik on süüdi või mitte. Inimene ei tunne mingit süüd teo toimepanemise pärast enne, kui tema hingelised kaitsemehhanismid on murtud. See ei takista aga eespool kirjeldatud silma- või muude signaalide tõlgendamise tehnikat kasutamist.

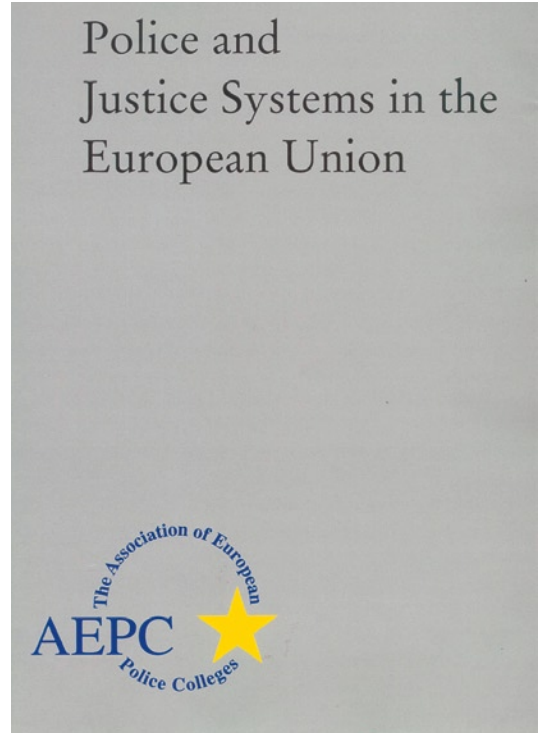
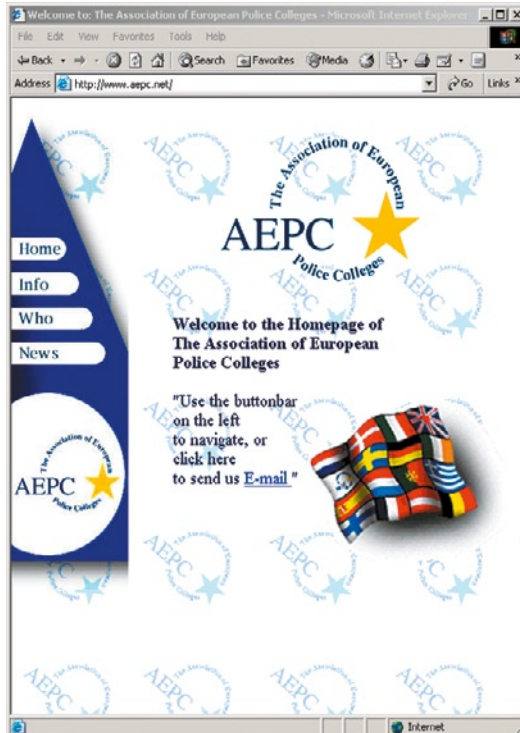
Just enne ülestunnistust ilmnevad süüdlase niinimetatud tabamisilmingud: käed on tihedalt surutud jalgade vahele või hoitakse kätega kõvasti jalgadest, justkui takistataks nõnda oma mina avanemist (joonis 6). Seda võib väljendada ka pea langetamine enne ülestunnistust, just nagu oleks kogu maailma raskus õlgadel. Säärasel olukorras peab inimene iseendaga võitlust ja dialoogi. Ülekuulajal on paslik jätta ülekuulatavale mõningane aeg, et ta sisimas kokkuleppele jõuaks. Samas tuleb arvestada, et seda aega ei tohi palju anda, sest muidu võib juhtuda, et inimene mõtleb ümber või mõjutavad teda mingid muud tegurid, ning jälle ollakse alguses tagasi.

Suhtlus on kahepoolne

Inimsuhtlus, nagu seda on ka ülekuulamine, on alati vähemalt kahepoolne. Ei tohi unustada, et nii nagu ülekuulaja jälgib ja püüab leida süüdlase käitumises märke, mis viitavad valele, püüab ka süüdlane lugeda ülekuulaja kehakeelt, et saada teada, millist ja kui suurel hulgal infot viimane valdab.

Ülekuulatavasse tuleb suhtuda heatahtlikult ja säilitada tema väarikus. Heatahtlikkus väljendub politseiniku kindlates tegutsemispiirides ning nii verbaalse kui ka mitteverbaalse väljenduse üheselt mõistetavuses ja korrektsuses. Kurjategija on sageli ainuüksi selle tõttu nõus kõik ära rääkima.

Sisekaitseakadeemia politseikolledžis antav haridus tunnistati Euroopa tasemele vastavaks ja akadeemia politseikolledž võeti möödunud aasta detsembris Euroopa Politeikolledzhite Assotsiatsiooni (AEPC) liikmeks.

Politseiteadust on

Mis on politseitöö? On see käsitöö, mida meistrid peavad sellidele õpetama, või hoopis masinavärk – bürokraatiasugemetega tehnoloogia, millega saaksid ideaalselt hakkama sõnakuulelikud robotid? Kolmas võimalus on käsitada politsei tegevust kui teadustööd koos selle ellurakendamisega ehk siis politseiteadust

Andrus Padar

Sisekaitseakadeemia politseikolledži politseiõpetuse õppetooli juhataja

Vaidlustes on üha rohkem hakatud omaks võtma seisukohta, et politseiharidus peaks olema teaduspõhine. Ida-Euroopa riikidest pärit inimeste jaoks pole siin midagi uut, sest õigusteaduses ja kriminalistikas on olemas klassikalised politseitöö ja teaduse kokkupuutepunktid, paljud politseiuurijad on oma hariduse saanud mõne ülikooli õigusteaduskonnast. Samas on kriminalistika viimaste aastatega muutunud pigem inseneriteaduseks (nt DNA ekspertiisid, IT-ekspertiisid, AFIS), omaaegselt akadeemilist laadi uurimisvaldkonnast on saamas spetsiifilise sisuga rakendusteadus.

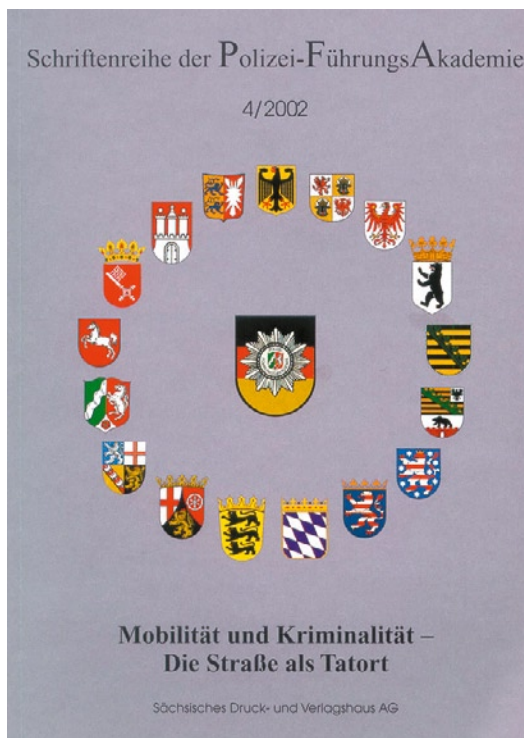
Politseiteadust võiks defineerida kui rakendusliku iseloomuga teadustegevust, mille eesmärk on muuta politsei töö paremaks ja vähen-

Sisekaitseakadeemia politseikolledžhi õppejõud (vasakult) Knut Klais, Andrus Padar, politseikolledžhi direktor Raivo Õpik ja professorid Jaan Huik ja Ivar Aimre politseiteaduse üle arutlemas.

dada kuritegevust ühiskonnas. Mõiste ise on põhjustanud kirglikke vaidlusi erinevates akadeemilistes ringkondades, pole veel selge, kas politseiteadust võib käsitada iseseisva teadusharuna ja mis asutustes on seda võimalik järjepidevalt teha. Sama teemat käsitles ajakirja Politseileht eelmises numbris sisekaitseakadeemia politseikolledžhi direktor Raivo Õpik.

Teadustöö tunnuseks on autonoomsus ja kriitilisus, seetõttu oleks politseile kindlasti kasulik teha koostööd teadus- ja haridusasutustega.

Mis on teadus?

Kas teadus on midagi müstilist ja keerulist, millega päevast päeva tegelevad habemesse kasvanud professorid? Teadus on objektile (esemele, nähtusele või püstitatud probleemile) suunatud uurimistegevus, millega püütakse varasematele teooriatele toetus saada uusi teadmisi. Teaduse lahutamatud tunnused on objektiivsus, kriitilisus, autonoomsus ja kumulatiivsus. Objektiivsus tähendab seda, et kindlaid reegleid ja meetodeid jälgides välditakse teadlase isikliku ja põhjendamata ettekujutuse (isikliku veendumuse) mõju uurimistöö tulemusesse. Kriitilisuse printsiibi kohaselt peab iga esitatav järeldus või väide üle elama avaliku tõestamise ja testimise. Autonoomsus on sõltumatus (keegi ei saa anda käsku, missugune peab olema uurimistöö tulemus või mida ja kuidas tohib probleemi selle lahendamise eesmärgil uurida) ning järjepidev tulemuste täiustamine. Kumulatiivsuse ehk kuhjumise all mõistetakse uute teadmiste loomist, tuginedes varasematele teadmistele neid kas kinnitades või ümber lükates.

vaja arendada

Neutraalsel positsioonil olles on kergem jõuda objektiviivsetele järeldustele. Praegu on politseivaldkonnas tehtav teadustöö madalseisus, meie ülikoolid on keskendunud peamiselt teoreetilise iseloomuga alusuuringutele, mis jäävad politseitöö spetsiifikast üsna kaugele. Üksikutel juhtudel on siseministerium või politseiamet tellinud uuringufirmade teenuseid (ES Turu-uuringute AS 2001 – elanike arvamuse uuring politsei töö kohta; TJO Juhtimiskonsultatsioonid 2000 – Eesti politsei juhtimissüsteemi ja protsesside analüüs jt). Oma jõududega on politseiamet igal aastal korraldanud küsitlust "Politseimonitor".

Võimalikud uurimisvaldkonnad

Politseiteadusega võiks tänases Eestis tegelda järgmistes valdkondades: kriminalistika; liiklusohutus; kriminoloogia ja viktimoloogia; õigusteadus; inimsuhted ja -käitumine; preventatsioon. Ammendavat loetelu on peagu võimatu anda. Kumulatiivsuspriintiipi järgides on Eestis politseiteadusega tegelda soovijail paremad võimalused luua oma teadmusbaasi mujal tehtud teadustöö tulemitel tuginedes.

Mujal Euroopas on juurdumas seisukoht, et politseiteadus on käsitatav iseseisva teadusharuna ning üks edufaktoreid on teenistuslik sõltumatus politseiorganisatsioonist. Teiselt poolt eeldab teadustöö erialase teaduskraadiga

koosseisuliste spetsialistide olemasolu asutuses (magistrid ja doktorid). Järjest rohkem asuvad teadustöö juurde eri riikide politseiakadeemiad, hea näide on meie põhjanaabrite politsei rakenduskõrgkool – sealsed spetsialistid aitasid Eestis kaivitada "Politseimonitori". Eeskujuks on Ida-Euroopa riigid, kus politseikoolitus on aastakümneid olnud akadeemilise taustaga. Uue dimensiooni Eesti politseiteadusalaseks rahvusvaheliseks koostööks ja erialaseks infovahetuseks annab sisekaitseakadeemia politseikolledži liitumine Euroopa Politseikolledžite Assotsiatsiooniga (www.aepc.net). Euroopa riigid, rahvad ja kultuurid on erinevad, kuid paljud politseitöö probleemid ja lahendused on sarnased.

Teadusuuringud nõuavad ressursse – raha, professionaalset kaadrit, tehnilist baasi. Infrastruktuur ja inimesed on Eestis täiesti olemas, küsimus taandub sageli finantseerimisele. Et taotleda vahendeid kas riigieelarvest või välisorganisatsioonidelt, on vaja korralikku teadusprojekti, mille koostamiseks on omakorda tarvis probleemi, mis vääriks uurimist. Eduka koostöö eelduseks on pooltevaheline usaldus. Et kohta, kust king politseitöös pigistab (st politseitöö probleeme), tajuvad kõige paremini politseiinikud ise, oleks eelkõige politseil endal tarvis oma muresid partneritega jagada – teadustööga tegelevad asutused vajavad tellimusi.

Esimesed pääsukesed uuel haridusteel

Kolm prefektuuri – Tallinn, Tartu ja Pärnu – on esimesed, kes asuvad katsetama kompetentsuspõhist õppesuunda oma töökeskkonnas. Konstaablid Eleri Mäesalu Pärnust, Kert Kotkas Tartust ning juhtivkonstaabel Veiko Randalaine Tallinnast arutlevad eesseisvate muutuste üle politsei hariduses.

Mis on uue kompetentsuspõhise õpetamissuuna peamine erinevus, võrreldes seni kehtiva õppekavaga?

Eleri Mäesalu (EM): Uue õppekava järgi õpitakse tulevikus koolis tsükliõppena teooriat ning sellele järgneb kohe praktika politseiprefektuurides. Nii õpitakse efektiivsemalt ja koolis õpetatut saab kinnistada reaalses töökeskkonnas koos juhendajaga. Eriti rõhutaksin seda, et konstaabel peab olema kogukonnakeskne. Tema põhitööks jääb ikkagi oma teeninduspiirkonnas inimestega suhtlemine, mitte kabinetis istumine ja kriminaal-asjade lahendamine.

Veiko Randalaine (VR): Suur erinevus ja ka eelis seni kehtiva õppekavaga seisneb selles, et päevast, mil noor asub õppima politseiametnikuks, saab alguse ka tema tööalane karjäär, st õppima ja tööle asutakse ühel ajal. Õppes omandatud teadmiste ja oskuste põhjal saab õpilane

pädevustesti sooritamise järel ka kohe õiguse kätteõpitud pädevuste piires iseseisvalt tegutseda.

Kert Kotkas (KK): Peamine kavandatav erinevus on esiteks praktika osakaalu suurenemine õppes, teiseks ulatuslikum õppimine vahetu töö käigus ning mis ilmselt väga oluline – õppe edukuse

väga suur sõltuvus õpilaste motiveeritusest.

Kuidas peaks tulevikus välja nägema prefektuuri ja õppeasutuse koostöö?

EM: Asutuses tuleks praktikale tulijale pakkuda häid ja professionaalseid juhendajaid, kes koolis õpetatu suudaksid reaalses elus võimalikult hästi toimima panna, samuti pidev taga-

siside teineteise miinustest ja plussidest. Enne kooli õppima asumist võiks noortele selgitada, millised võimalused ootavad neid pärast politseikooli lõpetamist ja tööle asumist. Arvan, et mingigi ettekujutus tulevikust võib olla noortele motiveeriv tegur: tean, et kus praktiseerin, õpin sealseid olusid tundma ning kooli lõpetades olen teadmiste ja oskustega töötaja.

VR: Et õpilase õpe ja töö on palju rohkem ühildatud kui seni, siis põimuvad kooli ja prefektuuri vahelised sidemed õppes märksa tõhusamalt. Väga tihe on õpetajate ja praktikajuhendaja koostöö, kuna mõlemad peavad mõistma õpet üheselt ja mõlemal lasub ka ühtne vastutus ametnikule õpitingimuste loomisel.

KK: Julgen väita, et koolis teatakse ka praegu piisavalt hästi seda, mis toimub prefektuuris, ja prefektuuriski teatakse, mis toimub koolis. Kuid kool peab kinni pidama õppekavast ja seda on uute prioriteetide esilekerkimisel väga raske kiiresti muuta, sest ka kooli jõudlus ei ole piiramatult. Kavandatava õppemudeli kohaselt saab prefektuur selles osas töökohal korraldatava õppe kaudu koolile rohkem abiks olla.

Aruteludest koorub aga probleem, et kui õpetatakse kompetentsuspõhiselt välja patrullpolitseiniku, siis temale tulebki õpetada patrullpolitseiniku tööd, ning kui õpetatakse välja uurijat, siis tuleb temale õpetada uurijatööd. Konstaablil koolitades tuleks talle õpetada aga nii patrullpolitseiniku kui ka uurija tööd ning lisaks veel palju-palju asju. Kas seda on liiast või mitte ja kui suures ulatuses peaks tulevane konstaabel kompetentsuspõhise koolituse saama, selle üle käivad praegu veel tõsised arutelud.

Kuidas oleks võimalik tagada, et õpilane, keda prefektuur on aidanud koolitada, tuleks pärast kooli lõppu samasse prefektuuri tööle?

EM: Äsja kooli lõpetanud inimesele on vaja pakkuda ametipinda, arenemisvõimalust, täien-

Kui asutuses viibitakse praktiliselt ja selle töökollektiiv on meeldiv, siis tahetakse sinna ka tagasi tulla.

Eleri Mäesalu

Veiko Randlaine

Kert Kotkas

dusõppevõimalusi. Kui kooli lõpetanud on võimalus üles näidata aktiivsust ja teised selle heaks kiidavad, siis ta tunneb, et teda hinnatakse, ning positiivne mulje jääb kestma. Kindlasti võib toonitada seda, et kui asutuses viibitakse praktilal ning selle töökollektiiv on meeldiv, siis tahetakse sinna ka pärast kooli lõppu tööle asuda.

VR: Õpilasele peab looma võimalikult head õppe- ja töötingimused, tekitama temas huvi ja soovi jätkata oma tööd ka pärast õpinguid samas asutuses ja kollektiivis.

KK: Olulisim tegur on ilmselt piisava hulga vabade töökohtade olemasolu. Praegu on Tartus konstaablite kohad aga põhiliselt komplekteeritud.

Kui suur osa haridusest peaks jääma loenguklassi ning kui suure osa peaks moodustama õpe prefektuuris ehk reaalsetes tingimustes?

EM: Seadusandliku külje pealt on teooria koolis vajalik, kuid hilisem kinnistamine realses elus jätab teooria paremini meelde ning kui õpitu veel ise läbi teha saab, siis võib kindel olla, et midagi on ikka selgeks saanud. Kooli ja prefektuuri osa õpetamises peaks jagunema pooleks.

Kuigi kõiki olukordi ei saa lahendada reaalsetes tingimustes, siis esmaste kogemuste saamiseks tuleb koolitundides lahendada kaasuseid või kasutada valmendeid, et realsesse ellu minnes oleks mingigi ettekujutus kõigest juhtuda võivast.

VR: Lisaks loengutele etendavad koolitöös tähtsat osa valmendid ja rollimängud. Väljatöötavad õppeülesanded tulenevad reaalsetest töösituatsioonidest. Õpe on võimalikult praktilalähedane ja toimub suuresti töökohas. See ei tähenda, et isik praktilal olles ei peaks ennast pidevalt teoreetiliselt täiendama. Just praktika on koht, kus õpilasel tekivad küsimused ja arusaamine vajadusest midagi konkreetset õppida, et oma tööülesandeid täita.

Uus õppekava, kus õppimine koolis ja töökohas peaks jagunema ajaliselt võrdseks, kohustab õpilast rohkem iseseisvalt tegutsema ja õpiülesannetele lahendusi otsima, andes sellega kaasa ka iseseisva töö oskuse.

KK: Selle üle arutelu alles käib, kuid eeldatavasti jääb selleks suurusjärguks umbes 50% ja 50%.

Mis on praeguste koolilõpetajate nõrgad küljed, kui nad pärast kooli lõpetamist oma töökohale asuvad?

EM: Peamine nõrkus on reaalse elu vähene kogemus, sest tööle kinnitatakse neile ikkagi alguses juhendajad. Konstaablipraktikale tulijate puhul on eriti suur vahe, kui võrdleme akadeemiast ja politseikoolist saabunuid.

VR: Minu arvates on koolilõpetajate puhul valdavalt puuduseks oskus kasutada omandatud teoreetilisi teadmisi praktikas. Noortel võtab aega iseseisva tööoskuse omandamine. Ka praeguste koolilõpetajate puhul on suur tähtsus asjaolul, kus ja kelle käe all noor ametnik praktiseeris ning kui tõhus see oli.

KK: Ka praegusel ajal kestab kadettide tööpraktika päris pikalt ning jaoskonda, kus mina töötan, on juba paar aastat tööle tulnud need koolilõpetajad, kes on ka samas jaoskonnas praktilal olnud.

Et juhtivkonstaablite Guido Kaldmaa ja Janek Pritsi eestvedamisel on praktikante juhendades rakendatud meetodeid, mis ühtivad kompetentsuspõhise õppe meetoditega, siis on koolilõpetajate hilisem tööletulek sujunud ilma eriliste probleemideta. Seda on soodustanud õpilaste huvi politseitöö vastu ja sellega kaasnev motiveeritus. Viimaste puudumise korral aga praktilises töös korraldatav kompetentsusõpe kindlasti tulemusi anda ei saa.

Toimetus

Tatjana juhib 66
patrullija tööd,
nendest ainult
seitse on naised.

Tatjana ravib ühiskonda

“Viimasel ajal on Narva politseiprefektuuris naljaga pooleks arutatud tšehhi, poola ja soome keele õppimise vajadust,” räägib Narva politseiprefektuuri patrulli ja liiklusjärelvalve talituse juhtivinspektori kohusetäitja Tatjana Lukina (30).

Maria Burlaka

Siseministeriumi pressinõunik

Patrulli ja liiklusjärelvalve talituses töötav Tatjana räägib asjatundlikult terve prefektuuri töö spetsiifikast ja olukorrast Narvas. Oma ühik-saaastase politseikarjääri jooksul on ta töötanud kolmel ametikohal.

Tööd Narva prefektuuris alustas Tatjana patrulli ja liiklusjärelvalve talituse kordnikuna, seejärel töötas ta sama talituse politseinoorminspektori, korrapidajaabi ja toimkonna vanemana. Praeguseks on Tatjanast saanud patrulli ja liiklusjärelvalve talituse juhtivinspektori kohusetäitja.

“Olenemata ametikohast ja töötingimustest peab politseinik olema erialaselt ja füüsiliselt hästi ettevalmistatud ning valmis ootamatusteks,” rõhutab Tatjana ja toob näiteks ühe traagiliseks kippunud juhtumi, mis tänu politseinike heale ettevalmistusele ja osavusele õnnelikult lõppes. Prefektuuri korrapidaja teatas patrullile mitmekorruselise maja ülemise korruse rõdu külge rippuma jäänud mehest. Tehnovarustuse puudumisele vaatamata õnnestus kahel Tatjana kolleegil kiire reageerimise tulemusel mehe elu päästa: kiiresti alumise korruse rõdule jõudnud, püüdsid nad juba alla kukkuvat mehe kinni.

Nõudlik ülemus

Tatjana juhib 66 patrullija tööd, neist ainult seitse on naised. “Meil on tore kollektiiv. Pole veel kordagi juhtunud, et keegi mu korralduse täitmata jätnuks. Oma alluvate vastu olen nõudlik, kuid eelkõige olen nõudlik iseenda vastu. Arvan, et teistelt ei tohi nõuda seda, mida ise täita ei suuda,” on Tatjana kindel.

Tegelikult valmistus Tatjana alates kolmandast klassist arsti elukutseks. “Õppisin palju psühholoogiat, minu lemmikraamat oli meditsiiniteatmik,” meenutab Tatjana kooliaega. “Tänu vanaemale, kes nägi ajalehes Narva prefektuuri kuulutust ja soovitas mul konkursis osaleda, sai minust politseinik.” Praegu on Tatjana kindel, et on oma koha leidnud, ega kahetse sugugi, et ei läinud arstiks õppima: “Politseinik on ka arst, kuid ta ei ravi mitte konkreetset inimest, vaid ter-

vet ühiskonda.” Tatjana meditsiini- ja psühholoogiateadmised leidsid aga rakenduse patrullides töötamise ajal: oli kergem tuvastada narkomaane ning joobes autojuhte.

Prefektuuri eripära

Narva Elektriijaamade reorganiseerimisega on Euroopast Narva saabunud ligi 500 välisspetsialisti, kõik 35–40aastased mehed. Välismaalased on harjunud oma vaba aega üsna aktiivselt ja lõbusalt veetma. Kohalikke olusid tundmata on nad aga kergeks saagiks siinsetele kurjategijatele. Juhtub, et nad rikuvad ka ise rahu. Et nendega suhelda, ei piisa alati eesti, vene või inglise keelest.

“Venemaa läheduse tõttu tuleb meil lahendada ka illegaalselt Eestisse saabunud isikute õigusrikkumisi ning rahvusvahelisest ärist – narkootikumide müügist ja vahendusest – tulenevaid kuritegusid,” räägib Tatjana prefektuuri tööst.

Prefektuur püüab leida uusi vahendeid ja võimalusi, et takistada narkootikumide levikut. “Oleme korduvalt kutsunud Venemaa teaduste akadeemia sotsioloogia instituudi teadureid loenguid ja praktilisi seminare pidama, oleme neilt õppinud palju huvitavaid ning kasulikke võtteid narkodiilerite ja narkosõltlastega kontaktide loomiseks.

Elmisel aastal jagasime juba ise oma kogemusi tööst narkopruukijate ja diileritega Tartu kolleegidega, kes aitasid ka meid praktiliselt,” räägib Tatjana. “Püüame kindlasti oma geograafilisest asendist kahe riigi piiril ja regiooni kultuurieripärast võimalikult palju kasu saada.”

Samas põhjustab prefektuuri asukoht ka spet-

! “Läheme külla” on Politseilehe uus rubriik, milles tutvume igal kord lähemalt ühe prefektuuri või politseiasutuse tööde ja tegemistega.

Narva prefektuuri teeninduspiirkonda kuuluvad Narva, Sillamäe, Narva Jõesuu ja Vaivara vald.

NARVA PREFEKTUUR

Üldinfo

- n Politseiprefekt on Artur Pärnoja.
- n Teeninduspiirkonda kuuluvad Narva, Sillamäe, Narva-Jõesuu, Vaivara vald.
- n Teenistujate koosseisus on 258 töökohta, sealhulgas 214 politseiametikohta.
- n Naispolitseinikke on prefektuuris 49 (23%), nende keskmine vanus on 25–30 aastat.
- n Kõrgharidusega politseiametnikke on 90 (42%), neist juriidilise kõrgharidusega 47 ametnikku. Kõrgkoolides õpib 25 politseiametnikku, 3 on magistriõppes.
- n Eelmise aasta lõpus loodud kiirreageerimisrühm osaleb praegu õpinguis.
- n Loomisel on prefektuuri muuseum, on avatud kurjategijatelt äravõetud relvade näitus.

Narva politseiprefektuuri ajalugu

- n 1918. aastal alustas tegevust Narva Linna Miilitsavalitsus. Selle tegevuspiirkonda kuulus Narva linn Kreenholmi, Kalevi ja Linavabrikuga.
- n 1920. aastal alustas uue politsei korralduse alusel tegevust Narva Linna Politseivalitsus.
- n 1926. aastal moodustati politseivalitsuse asemele Narva Prefektuur. Sellele allutati ka Jõhvi ja Narva-Jõesuu politseijaoskond, mis senini olid kuulunud Viru Maakonna Politseivalitsusse.
- n 1927. aastal nimetati Narva Prefektuur Viru-Järva Abiprefektuuriks.
- n 1932. aastast sai abiprefektuurist jälle Narva Prefektuur.
- n 1940. aastal anti ENSV Rahvakomissaride Nõukogu otsusega Narva Prefektuuri välis- ja kriminaalpolitsei ülesanded Tööliste ja Talupoegade Miilitsale.

Narva politseiprefektuuri projektid 2002. aastal

- n „Et suvi ei läheks luhta“ (lastelaagrid) – 2002. aasta parim kuritegevuse tõkestamise koostööprojekt.
- n „Siilikessed“ (riskirühma kuuluvate noorukite suvelaager).
- n „Nahkpall“ (tervislike eluviiside propageerimine, kahjulikest harjumustest loobumine, sõjalis-patriootlik kasvatus).
- n 277 üritust Narva koolides (loengud ja vestlused alkoholi, uimastite ja suitsemise kahjulikkusest ning kehtivatest seadustest).
- n Meediatreening koostöös siseministeeriumi, Tallinna pedagoogikaülikooli ja ETV-ga.
- n Parima Narva prefektuuri töö teemalise ajakirjandusloo võistlus.
- n Partnerid: Narva linnavalitsus, Narva sotsiaal-amet, Narva noorsookeskus, alaealiste komisjon, keskus „Igale lapsele oma kodu“, heategevuskeskus, skaudiklubi „Tšaika“, laste varjupaik, Narva Noored Kotkad, Noorte Mõrmeeste Klubi, narkomaanide ja alkohoolikute rehabilitatsioonikeskus, MTÜ „Uus Sild“ psühholoogid jt.

siifilisi probleeme. “Pensionärid ja töötud, kellel on võimalus iga päev üle piiri käia, kasutavad seda oma majandusolukorra parandamiseks: toovad Venemaalt võimalikult palju tubaka- ja alkoholitooteid ning müüvad neid Narva tänavail. Kohalikudki valmistavad ebaseaduslikult alkoholjooke,” kirjeldab olukorda Tatjana. “Üksnes selle aasta veebruaris konfiskeerisid Narva konstaablid 232 liitrit illegaalset alkoholi.”

Videovalve tabas mõrvari

Narva prefektuur jälgib huviga politsei eritehnika arengut ning võimaluse korral parandab ka oma tehnovarustatust. Nii on eelmise aasta veebruarist Narva politseinikele abiks videojälgimissüsteem: linna eri osadesse paigaldatud üksteist kaamerat aitavad patrullteenistusel paremini koordineerida oma tööd ning suuremat territooriumi korruga kontrolli all hoida.

Videovalvesüsteemil on ka autonumbri identimise funktsioon: süsteemi mallu sisestatud tagaotsitava auto numbri fikseerimise korral saab korrupidaja kohe signaali auto koordinaatidega. Videojälgimissüsteemi abil õnnestus Narva politseinikel eelmisel aastal leida kaks tagaotsitavat autot ning tabada mitu huligaani. “Kaamerate ülesfilmitud materjali abil on avastatud isegi üks mõrvajuhtum,” kiidab Tatjana tehnika kasulikkust.

Rutiinivaba töö Narva prefektuuris on juhtimisjulguse ja uutele ideedele avatuse tulemus. Uusi töövõtteid on prefektuuri toonud noored juhid ja reapolitseinikud. Narva politseiprefekt Artur Pärnoja: “Noortel politseinikel on Narvas perspektiivi: võimalus arendada oma teadmisi ning õppida maailmas tunnustatud sotsioloogia, psühholoogia ning valve- ja videotehnika valdkonna spetsialistidelt. Meie ei mõtle nii, et Eesti lõpeb Narvas, vaid lähtume sellest, et Eesti algab Narvast.”

Alates eelmise aasta veebruarist on Narva politseinikele abiks videojälgimissüsteem, millel on ka autonumbri identimise funktsioon.

Uue osakonna uus juht

Alates märtsi algusest töötab politseiameti siseauditi osakonna juhatajana Jaan Tedder. Avaliku konkursi teel osakonnajuhatajaks valitud Jaan Tedder koolitab lisaks praktilisele tööle teisigi siseaudiitoreid.

Politseiametis on politseikontrolli osakond, kes selgitab töötajate õigusrikkumisi. Mis on siseauditi osakonna ülesanded? Ega osakondade töövaldkonnad äkki kattuvad?

Audit on üldisema töökorralduse hindamine. Vaatame, kas ja kuidas toimivad igasugused protseduurireeglid, mis on kehtestatud selleks, et saavutada asutuse eesmärged. Teiselt poolt jälgime ka seda, et kõik toimingud oleksid asutuses piisavalt säästlikud.

Meie osakond jaguneb kaheks: finantsauditi talituseks ja tulemusauditi talituseks.

Kas keskendute kogu politseile või tegelete ainult politseiametiga?

Ikka kogu politseile. Et politseiametil on allstruktuurid, siis peab meie töö hõlmama terve kogumi. Amet ei saa üksi ilma politseiasutusteta täita kõiki politseile pandud ülesandeid, näiteks korrakaitseülesandeid.

Kas hakkate ka politseiasutusi inspekteerima?

Seda tehakse juba praegu. Finantsauditi talitus on käinud päris mitmes asutuses ning vaadanud raamatupidamise korraldust ja palgaarvestust.

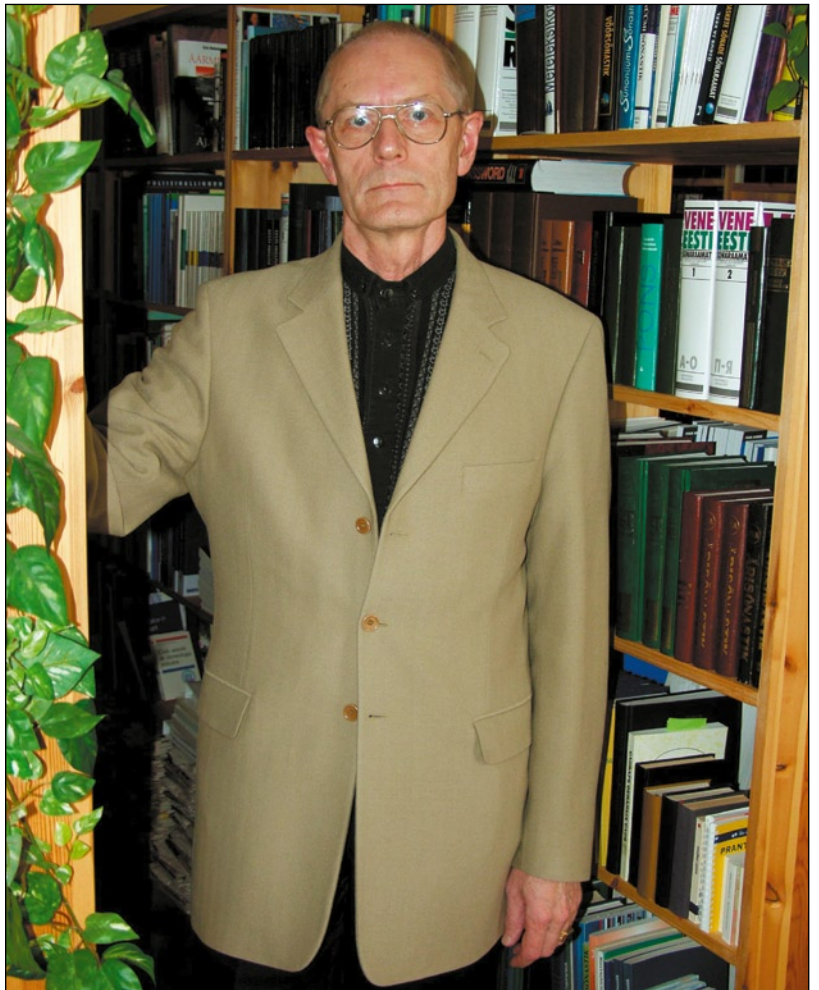
Kas on saladus, mis asutused võivad järgmisena oodata teie küllatulekut?

Ei. Meil on selle kohta politseipeadirektori kinnitatud tööplaan. Praegu on pooleli Tallinna politseiprefektuuri sisekontrolli süsteemi audit, mis on asutuse suurust arvestades küllaltki mahukas ettevõtmine. Ette valmistame Lääne politseiprefektuuri raamatupidamise korralduse analüüsi ning lähitulevikus tahame teha järeldusi Ida-Viru politseiprefektuuris. Vaatame, kuidas on Ida-Virumaal varem tehtud ettepanekuid täidetud.

Alles hiljuti lõppes järeldusaudit politseikoolis ja täiesti heade tulemustega – kõik olulised ettepanekud on rakendatud, nii et ette heita pole midagi.

Kas siseauditi osakonnas töötavad politseiametnikud?

Sellel ei ole põhimõttelist tähtsust. Tulemus-

auditi osas on parem, kui inimene tunneb politsei töömeetodeid ja töö spetsiifikat. Samas pole see jällegi hädavajalik, et hinnata näiteks personalitööd, raamatupidamist või mingit projekti. Ei pea ju inimene, kes töötab raamatupidajana, tundma kindlasti politseitöö spetsiifikat.

Milline on teie varasem töökogemus?

Olen töötanud küllalt palju just töökorralduse hindamise alal. Enne politseiametisse tulekut olin teede- ja sideministeeriumis sisekontrolli nõunik.

Olen tegelnud siseaudiitorite täienduskoolitusega selle valdkonna Eestis laiemalt kasutusele võtmise algusest peale. Varem tegin seda Eesti haldusjuhtimise instituudis ja praegu õpetan Tallinna tehnikaülikooli juures.

Mida teete tööst vabal ajal, mis on teie hovid?

Üks hobi on kindlasti teater. Vahel meeldib ka lugeda. Kui oleks rohkem aega, tahaks rännata.

Jaan Tedderi esimene tõsisem ülesanne on leida siseauditi osakonna praegu veel vabadele ametikohtadele häid spetsialiste

Toimetus

Mälestused tsaariajast

Politseimuuseumi auks ja uhkuseks on selle kõige vanemad eksponaadid, s.o tsaariajast pärit esemed.

Mai Krikk
vaneminspektor

Välja on pandud Arensburgi (Kuressaare) kardavoi Ferdinand Jegenfeldi foto aastast 1894 ja Põltsamaa jaoskonna urjadnikute foto aastast 1913. Kardavoi kandis tol ajal oma numbrit mütsil. Eelmise iseseisvusaja kordnikud kandsid samuti numbrit. Algul oli see krae peal, kuid 1930ndate keskpaigast alates kanti numbrimärki rinnal õlarihma peal.

Tsaariajal teenis eestlasi politseis ka väljaspool Eestit. Vitriinis on Soomes Kuopio linnas teeninud ylikonstaapeli Mihkel Nuti foto. Tema oli üks neist viiest politseinikust, kes Tallinnas 1. detsembri 1924. aasta enamliku mässukatse ajal tapeti. Eksponaatide seas on mitu venekeelset raamatut, näiteks "Politseiõigus" aastast 1904 ning "Seadus ja politsei", mis on välja antud 1910. aastal.

Aleksander Hellat

Eesti politseid kui institutsiooni tutvustades ei saa kuidagi mööda minna Aleksander Hellati isikust. Just tema oli see mees, kes Eesti Ajutise Valitsuse korraldusel võttis õõli vastu 12. novembrit 1918 politseijaoskonnad Saksa okupatsioonivõimudelt üle. Selleks ajaks oli Esimene maailmasõda lõppenud, Eesti riik ja tema politsei asusid tegevusse. Seepärast ongi 12. november Eesti politsei päev. Loodud politsei allus kuni 1. jaanuarini 1920 kohalikule omavalitsusele (munitsipaalpolitsei).

28. novembril 1918 algas Vabadussõda. Kõik vahendid rakendati rinde teenistusse. Seepärast oli politsei oma esimestel tegevusaastatel väga raskest materiaalses olukorras. Eriti teravalt andis see tunda relvade ja vormiriiete näol. Kordnikel oli Jaapani jalaväevintpüss (aastast 1902), mille mass oli 3,9 kg ja pikkus 1,27 m, padrunitalve mahtus 5 padrunit. Kui politseinik pidi sellise raske ja ebamugava relvaga taga ajama väejooksikut või kurjategijat, kellel oli kindlasti parem relvgi, jäi korralvalvur peaaegu alati kaotajaks. Mauseid ja nagaane ei jätkunud, needki ei olnud politseinike meelest head relvad, olid ebakindlad ja võisid ohtlikul hetkel alt vedada.

1920. aastate esimesel poolel võeti Eesti politseis kasutusele Belgia brauning FN kal 7,65, mille valmistamisaasta oli 1910. Selle relvaga olid politseinikud rahul. Muuseumi väljapanekute seas on ka relvatasku ehk tohl.

1920. aastate alguses kandsid politseiohvitserid külmrelvana Vene mereväekortikut. Tegelikult oli see rohkem iluasi. Kui kortik kasutuselt ära kadus, võeti selle asemel uueks külmrelvaks mõök, mida kanti esialgu pidulikel juhtudel samuti kui iluasja. 1938. aastast alates kandsid mõõka ainult ratsapolitseinikud. Ratsapolitsei oli Tallinnas ja Petseris. Kumminuiaga varustati politseinikud 1933. aastal. Muuseumi relvavitriniis on mitmeid relvi, mida politsei kasutas, sh omaaegne brauning kal 9,0 ning ka tänapäeva politseis kasutuses olnud püstol Makarov kal 9,0. Eksponeeritud on nii kurjategijailt konfiskeeritud kui ka Narva elanike 2001. aasta märtsis politseile vabatahtlikult loovutatud relvi.

Belgias valmistatud brauning oli 1920-ndatel politseinike seas populaarseim tulirelv.

Muutuv vormiriietus

Välispolitseinike vormiriietus tegi aastate kestel läbi kuus reformi. Vormiriiete esimene kirjeldus on pärit 1919. aastast, viimane 1935ndast. Üksikuid väiksemaid detailimuudatusi tehti veel hiljemgi. Viimase mundrikirjelduse kohaselt kandsid politseinikud krae peal prefektuuritähiseid. Näiteks tähendasid tähed TH Tallinna-Harju prefektuuri. Muuseumis on välja pandud vormimüts aastaist 1925–1931, konstaabli vormimüts (kuldnokk) ja kordniku vormimüts (niklinokk) aastaist 1935–1940, pidulikud vööd, valged kindad, abiprefekti esinduspagunid, politseimärk, kordniku numbrimärk, politseikooli kõrgema ja alama klassi lõpumärgid ning muid mundri juurde kuulunud elemente.

Saaremaa mees läheb pealinna endale Mercedest ostma, tulebki siis õhtul sellega tagasi ja ajab praami pealt maha. Järsku märkab, kurat, kumm tühi, ning hakkab ratast vahetama. Samal ajal tuleb naabrimees ja küsib:

“Mida sa siin teed?”

“Ah, ratast võtan alt ära.”

“Okei,” ütleb naabrimees ning virutab esiklaasi segamini, “ma võtan siis raadio.”

Kolm meest lähevad kadril jooksma. Küsivad siis vanaemalt kleite ja rätikuid. Natukese aja pärast ongi mehed valgetes kleitides ja rätikud peas. Lähevad naabri ukse taha ja laulavad: “Laske kadril sisse tulla, laske kadril sisse tulla ...”

Perenaine vaatab aknast, millised need kadril välja näevad. Äkki ehmuab ja hüüab teisest toast abikaasale: “Rudolf, kutsu politsei, Taleban ja Binladen on ukse taga!”

“Hingake siia sisse!”

“Ma ei saa,” vastab mees, “mul on astma.”

“Noh, tulge siis kaasa, teeme vereanalüüsi!”

“Ma ei saa verd anda, mul veri ei hüübi.”

“No kurat,” saab politseinikul hing täis. “Tulge autost välja, sirutage käed ette ja kõndige mööda seda valget joont!”

“Ma ei saa.”

“Mis siis jälle lahti on?”

“Ma ei saa mööda joont käia, ma olen purjus.”

Politseinik peatab liiga kiiresti sõitnud auto.

“Kuidas on teie nimi?” küsib ta juhilt rangelt.

“Zinieslawskowicz Rutzschilmonkei.”

Politseinik paneb pastaka aeglaselt taskusse tagasi ja käratab: “Hea küll, seekord võite veel niisama edasi sõita.”

Politseikoolis palub lektor kursantidel nimetada suvalisi loomi. Kohe hakataksegi tempokalt pakkuma: “Sigal!” “Lehm!” “Koer!” “Kass!” “Lamas!” “Jaaguar!” “Veebruar!”

Kilpkonna ründavad kolm tigu. Politseijaoskonnas küsib uurija: “Kas te tunneksite need kurjategijad ära?”

“Ei tunneks, kõik see käis nii kähku.”

Politseinik peatab kaks autot, mis on kiirust ületanud. Tagumise auto juht kirjutab seletuskirjas: “Eesolev auto sõitis 160 km/h ja mina vaikselt tema järel.”

Politseinik peatab kiirust ületanud auto ja küsib silma pilgutades auto juhilt: “Noh kas teeme trahvi või mis?”

“Parem siis juba mis,” vastab juht silma pilgutades.

Vanamammi sõidab keelumärgi alt läbi ja politseinik peab ta kinni: “Kas te teate, mida see märk tähendab?”

“Ah teie ka ei tea,” rõõmustab mammi ja sõidab edasi.

Politseikoolis on karmistatud vastuvõtu nõudeid.

Küsitlus:

Parim lugu

Missugused lood meeldisid sulle selles numbris kõige rohkem?

.....

Miks? .....

Mis teemadel tahaksid järgmistest Politseilehtedest lugeda?

.....

Nimi, vanus: .....

Töökoht, meiliaadress: .....

.....

Politseileht ootab sinu arvamust aadressil Pagari 1, 15060 Tallinn, märgusõna “Politseileht”, või meiliaadressil politseileht@pol.ee. Kõikide ankeedisatjate ning parimate naljalugude autorite vahel loosime välja 3 politseiembleemiga termoskruusi.

Igaühel meist on rääkida nii mõnigi naljakas lugu nii-öelda elust enesest. Või ehk kuulsid just ühte tõeliselt head anekdooti, mida tahaks teistegagi jagada? Võib-olla on sul sahtlipõhjas hoopiski kaustikutäis andekaid karikatuure või mõni humoorikas foto?

Politseilehe naljanurk on avatud kõigele, mis pakub nalja, naeru ja meelelahutust. Aadress on ikka endine: Pagari 1, 15060 Tallinn või politseileht@pol.ee.

SISEKAITSEAKADEEMIA

Sisekaitseakadeemia on riigi rakenduskõrgkool, mis valmistab ette riigi- ja kohaliku omavalitsuse ametnikke ning korraldab nende täiendõpet.

2003. aasta kevadel lõpetab Sisekaitseakadeemia politseikolled i 68 üliõpilast.
2003. aastal kaitstud lõputööde teemad on:

- Politsei ja turvateenistuste vahelised koostöövormid
- Alaealiste kuritegevusest Eestis
- Tallinna Politseiprefektuuri Kesklinna politseiosakonna väljasõidugruppide töö analüüs
- Politsei jälitustegevus tagaotsimistöös
- Arvutikuriteod
- Prostitutsiooni õiguslik regulatsioon
- Laste kehaline väärkohtlemine lapsevanemate poolt
- Ratsapolitsei
- Alaealistele õigusrikkujatele suunatud alternatiivsed karistused
- Korterivargused ja nende avastamine operatiivsel teel
- Sisekaitseakadeemia politseikolled i lõpetanute karjäär politseis
- Videosalvestus uurimistoimingus
- Rapla Politseiprefektuuri kriminaalosakond aastatel 1997-2002
- Politsei kriminaalpreventiivtöö tulemuslikkuse hindamine
- Julgestuspolitsei korrakaitseosakonna kiirreageerimistalituse ehk märulipolitsei füüsiline ettevalmistus
- Hindamine ja tulemusjuhtimine Tallinna Politseiprefektuuris
- Stressitegurid patrullpolitseinike töös
- Koolivägivald: Kunda Ühisgümnaasiumi näitel
- Noorte jõugud Jõhvis ja selle ümbruses
- Narkootikumid ja nende salakaubavedu
- Alaealistele kohaldatavad mõjutusvahendid Harjumaa näitel
- Patrullteenistus Tallinnas
- Alaealiste karistuspoliitika põhitendentsid Eestis
- Alaealiste suhtes rakendatav karistuspoliitika Eestis aastatel 1991-2002
- Ütluste töepära hindamine
- Politsei eriüksuste ettevalmistamine
- Tolliameti uurimisosakonnas vajatava informatsiooni kättesaadavuse parandamine
- Tallinna tänavakuritegevus Lasnamäe linnaosa näitel
- Naiste kuritegevus Eestis: probleemid ja tendentsid
- Illegaalne immigratsioon ja selle tõkestamine Eesti Vabariigis
- Kooli adaptatsiooni plaan "Ole normaalne" Tallinna Politseiprefektuuris
- Politseinfo taktikaline analüüs
- Vahi all viibivate alaealiste haridustase ja haridusvõimalused eelvangistuses
- Kelmuste eeluurimise meetodika
- Löhnajäljed ja nende avastamise meetodikad
- Alaealised vägistajad
- Eesti ja FBI korrakaitsealane koostöö koolituse vallas
- DNA ekspertiisid: probleemid ja määramine
- Terrorism Lääne-Euroopas
- Konstaablite ja kriminaalhoolduseametnike koostöö Tartus
- Metsloomad ja Eesti maanteede liiklusohutus
- Politseitöö stress ja psühholoogiline teenindamine
- Alkoholi kuritarvitamise seos vägivaldakaritegevusega
- Varavastaste süütegude sündmuskoha uurimine
- Hollandi eeskuju Eesti kogukonnapolitsei loomisel
- Teenistuskooete kasutamise võimalused Eesti politseis
- Rahvusvahelise koostöö areng ja eurointegratsioon Eesti politseis
- Tõkendid kriminaalmenetluses
- Naiskaubandus Eestis: olemus ja sotsiaalsed aspektid
- Prostitutsioon inimkaubanduse osana
- Prostitutsioon kui inimkaubandus
- Politsei teenistusrelvade kasutamine teenistusülesannete täitmisel Põlva Politseiprefektuuris
- Elektrostaatiline tõmmisseade
- Pedofiilid
- Fotoga dokumentide petturite avastamine
- Optilise kiirguse kasutamine dokumentide kontrollis dokumendivõltsingute avastamine
- Prokurör kohtueelses menetluses
- Polügraafitesti usaldusvärsus
- Grupiviisilised vägistamised
- Arvutikuritegevuse uurimise erinevus tavakuritegevusest
- Jälitustegevus kriminaalmenetluse ühe osana
- Alaealiste kriminaalse käitumise mikrosotsiaalsed põhjused Valgamaa koolinoorte näitel
- DNA andmebaasi rakendamine kuritegevuse paremaks lahendamiseks - rahvusvaheline ja Eesti kogemus
- Skinhead'id Eestis ja laias maailmas
- Politsei eriüksuste ettevalmistamine
- Politseiametnike laskeväljaõppe kavandamine, korraldamine ja tõhustamine.
- Kriminaalse karjääri teooria

Koduleheküljel asuva info uuendamisel on võimalus igal politseiameti asutusel, talitusel ja osakonnal ise kaasa lüüa.

Politsei uus kodulehekülä

Aprilli esimesel päeval jõudis avalikkuse ette üle aasta küpsenud projekt. Eesti politsei interaktiivne kodu sai uue ja värske näo, aadressiks www.pol.ee.

Robert Kõrvits

Politseiameti pressiesindaja

Kevadel 2002 hakati politseiametis otsima sobivat partnerit, kes suudaks pakkuda politsei kodulehe valmistamiseks süsteemi, mis rahuldaks nii lehekülä lugejat kui ka politseitöötajaid. Olemasolev koduleht oli paljudele saanud küll omaseks ja kui teha statistikat külalisraamatusse kirjutatu põhjal, siis ka üpris populaarseks, kuid alati annab asju paremini teha.

Infotehnoloogia areneb kiiresti ning ajale ei tohi jalgu jääda ka Eesti politsei. Uus politsei veebileht pidi hõlmama kõiki Eesti politseiasutusi, olema lihtsalt struktuuristatud, operatiivne ja hästi toimetatav. Eesmärkidest lähtuvalt jäi partneriotsingul sõelale veebifirma Saurus.

Eesti politseil on 22 asutust ja 4707 teenistajat. Kuigi kõigi käest küsida ei õnnestunud, on siiski igapähele neist oma ideed ja ettepanekud. See fakt annab selgitust ka näiliselt pikale veninud protsessi sisulisele tööle. Eestvedajaks politseiameti pressibüroo, oli soov välja töötada mall, mis oleks mugav eelkõige lehe toimetajatele. Politsei uue kodulehekülä muutmine ja täiendamine nõuab maksimaalselt IT-valdkonna baasteadmi-

si. Rohkem tuleb kasuks toimetaja nutikus ning soov, et tema asutuse lehekülä oleks just see kõige ilusam.

Toimetaja keskkonnas on igal asutusel, osakonnal ja talitusel võimalik saada oma toimetaja konto, et operatiivselt muuta infot, mis on nende pädevuses. Üks toimetaja saab muuta ja uuendada ainult temale määratud lehekülä, mis välistab olukorra, et mõne prefektuuri töötaja juhuslik hiireklõps võib kustutada terve esilehe.

Õigupoolest võib värsket veebilehte nimetada ka Eesti politsei portaaliks. Enam ei ole tegu politseiameti kodulehega, mis viitab üksikeisest kapitaalselt erinevalt ülesehitatud politseiasutuse leheküläle. Nüüd on kogu süsteem ühtne, mis on hea eelkõige kasutajale. Selgelt on veebilehel lahterdatud peateemad, mille alla jagunevad sama konteksti mahtuvad väiksemad artiklid.

Eeldades, et politsei kodulehe lugeja peamised huvid on politseiasutuste kontaktandmed, politseinikuks õppimine ja tööpakkumised, siis on need kolm atraktiivsemat teemat ka linkidena esile toodud.

Omamoodi moto on, et üle kolme hiirekliki ei tohiks teha, et Eesti politsei uuel kodulehel jõuda vajaliku infoni.

Sisejalgpalli parimad Sillamäe spordihoones.

Meistrivõistlused sisejalgpallis

Ida-Virumaal Sillamäe spordihoones 14.–15.03.2003

I koht Tallinna Politseiprefektuur

Võistkonna liikmed: Roman Laidinen, Allan Järvine, Peeter Gross, Ivan Novikov, Aleksandr Kuljov, Raul Koppelmaa, Vladimir Tsernetsov, Sergei Vassiljev, Rainer Saggor, Hisko Vares

II koht Keskkriminaalpolitsei

Võistkonna liikmed: Aarne Kallas, Tanel Tiks, Margus Lellep, Aleksander Karasjov, Tauno Koppel, Paul Pärt, Andres Kubre, Toomas Are, Hannes Perk, Aivar Rõžko

III koht Tartu Politseiprefektuur

Võistkonna liikmed: Maido Kolk, Jevgeni Jessin, Viktor Kabonen, Aleksander Ljubajev, Rainer Viira, Margus Ootsing, Sergei Kuznetsov, Kristjan Koppel, Tarmo Närp, Ago Martinson

Finaalmäng:

Tallinna PP ja Keskkriminaalpolitsei 1 : 0

3.–4. koha mäng:

Tartu PP ja Ida-Viru PP 4 : 0

Poolfinaalmängud:

KKP ja Ida-Viru PP 3 : 0

Tallinna PP ja Tartu PP 5 : 0

4. Ida Viru PP

5.–6. Julgestuspolitsei

Jõgeva PP

7.–8. Narva PP

Valga PP

9.–10. Viljandi PP

Rapla PP

Meistrivõistlused jõutõstmises

Kõrvekülas 07.02.2003

Kuni 67,5 kg

1. Jaanus Jalajas (11.12.82), Politseikool, 67,4–410 kg (115+105+190), 316,48 p
2. Aivo Filippov (22.01.80), Tartu PP, 66,6–357,5 kg (110+102,5+145), 278,63 p

75 kg

1. Aleksandr Bogatš (10.10.56), Harju PP, 74,2–402,5 kg(132,5+100+170), 288,95 p
2. Madis Kuznetsov (26.08.76), KKP, 71,5–375 kg (125+85+165), 276,56 p

82,5 kg

1. Aivar Krupp (17.11.72), JuPo, 81,8–620 kg (230+160+230) 417,51 p
2. Dmitri Smirnov (07.11.72), Ida-Viru PP, 77,2–540 kg (175+150+215) 377,30 p
3. Kent Puiestee (22.12.78), Tallinna PP, 80,5–482,5 kg (165+107,5+210)332,92 p

90 kg

1. Urmas Treier (11.12.69), Tartu PP, 88,9–487,5 kg (162,5+117,5+207,5) 313,41 p
2. Valdur Sassor (13.01.64), Pärnu PP, 89,3–475 kg (160+115+200) 304,47 p
3. Remi Koosa (21.07.75), Tartu PP, 86,7–445 kg (140+100+205) 289,74 p

100 kg

1. Aleksei Vassiljev (23.07.72), Ida-Viru PP, 96,0–605 kg (210+150+245) 374,55 p
2. Heiki Käärid (11.04.67), Harju PP, 96,7–375 kg (102,5+125+147,5) 231,52 p

110 kg

1. Aivar Zarubin (03.10.71), JuPo, 103,1–715 kg (260+185+270) 430,07 p
2. Marek Vähi (13.10.77), Tallinna PP, 106,0–610 kg (220+155+235) 363,32 p

Üle 110 kg

1. Andrus Murumets (20.07.76), Tallinna PP, 120,0–725 kg (255+190+280)

416,80 p

2. Aimar Reinmann (07.11.72), Lääne-Viru PP, 110,8–720 kg (255+182,5+282,5) 422,78 p

Eesti politsei võrkpallimeistrivõistluste 10. aastapäevale pühendatud auhinnavõistlus

Pärnu-Jaagupi keskkoolis 21.03.2003

Osalesid

I koht TALLINNA KOONDIS (Saaremaa PP, Pärnu PP, Viljandi PP)

II koht LÄÄNEKOONDIS (Julgestuspolitsei, Keskkriminaalpolitsei, Tallinna PP)

III koht PÕHJAKOONDIS (Lääne-Viru PP, Rapla PP, Keskkriminaalpolitsei)

Mängude tulemused

läänekoondis ja Tallinna koondis 3 : 2

Tallinna koondis ja põhjakoondis 3 : 0

läänekoondis ja põhjakoondis 3 : 1

Ungari XIV Euroopa politsei meistrivõistlused judos

Sopronis 04.–06.2003

Osa võttis 30 riiki 176 osavõtjaga. Eesti politseid esindas kehakaalus kuni 66 kg Valeri Amirhanov (Tallinna PP), kes alagrupist edasi ei pääsenud. V. Amirhanov kaotas esimese matši Läti politseinikule Aldis Parstrautesile ning lohutusringis tuli kaotus vastu võtta Türgi politseinikult Ahmet Belet.

Ees ootavad võistlused

25.–26.04.2003 võrkpalli auhinnaturniir veteranidele Pärnu-Jaagupi keskkoolis

16.05.2003 teenistuspüstitist laskmise meistrivõistlused Vodja lasketiirus Järvamaal

23.–24.05.2003 korvpallimeistrivõistluste finaaltorniir Pärnu-Jaagupi keskkoolis

30.05.2003 practical: PAP-laskmine politseikoolis (Humala lasketiir, Harjumaa)

06.06.2003 sulgpallimeistrivõistlused Tallinnas

13.06.2003 jalgrattakross Aegviidus

Politsei tõstmisrekordid

67,5 kg Jaanus Jalajas

JT=185 kg ja 190 kg

82,5 kg Aivar Krupp

K=220 kg ja 230 kg; LS=160 kg; = 620 kg

110 kg Aivar Zarubin

LS=170 kg, 180 kg ja 185 kg; = 715 kg

110 kg+ Andrus Murumets

LS=180 kg ja 190 kg; JT=280 kg;

=695 kg ja 725 kg

Aimar Reinmann

JT=282,5 kg; = 712,5 kg

Absoluutarvestuses

1. Aivar Zarubin 430,07 p

2. Aivar Krupp 417,51 p

3. Andrus Murumets 416,80 p

Kes on fotol?

Lövi Leo on tõesti palju sõpru! Sellel pildil istub üks neist Lövi Leo bussis. See sõber on ise ka tubli korraldaja. Kas sina tead, kes see on? Kui sa ise ei tea, küsi isalt või emalt, milliseid ülesandeid see korraldaja politseis täidab ja kirjuta meile.

Liiklusvaibal sai proovida ka politseiautoga liiklemist.

Lövi Leo Motorexil

Selleks, et lastele 12. auto- ja tehnikanäitusel "Motorex 2003" liiklusreegleid meelde tuletada, paigutas Lövi Leo messikeskuses asuvasse politseiboksi suure liikluskeemiga vaiba, kus lapsed said kõikvõimalike mudelautodega, liiklemist proovida. Samuti oli lastel võimalus kohapeal mängida liiklusteemalist arvutimängu "Siia-sinna läbi linna". Selle mängu kohta saab lähemat teavet veebilehelt www.play.ee

Tere, sõber!

Mulle kirjutasid 5aastane Herik Aus Saaremaalt, 6aastane Regina Lukk ja 8aastane Renata Lukk Läänemaalt, 12aastane Maria Šebaršina Pärnu linnast ning paljud teised, kes arvasid, et Lövi Leo sõprade klubisse võib kuuluda iga laps, kes

- | õpib hästi;
- | on julge, aus ja abivalmis;
- | on heasüdamlik;
- | on tark;
- | on sõnakuulelik;
- | on viisakas;
- | on sõbralik;
- | on sportlik;
- | on aktiivne;
- | austab kaaslast;
- | kaitseb nõrgemaid;
- | aitab vanemaid inimesi;
- | hoiab puhtust ja korda;
- | osaleb klubi üritustes.

Renata arvas, et klubi tunnuslause võiks olla "AUSUS, SÕPRUS, USTAVUS IGAL AJAL IGAS KOHAS!", aga Regina tegi ettepaneku tunnuslauseks võtta "AUSUS JA JULGUS AITAB MEIL VÕITA SÕPRU!".

Herik, Regina, Renata ja Maria saavad minult politseiembleemiga mudelauto ja värvimisraamatu "Lugusid Lövi Leost". Saadan igale lapsele kirja, milles selgitan, kust ta kingituse kätte saab. Kirjuta mulle, milline tunnuslause sinu arvates minu sõprade klubile rohkem sobib! Kärmemad kirjutajad saavad minult kingituse ka!

Kohtumiseni kevadistel politseipäevadel!

Sinu Lövi Leo

KEVADPÄIKE OLI ÕUE JA TÄNAVA KUIVAKS SILUNUD NING LÖVI LEO OTSUSTAS JALGRATTAGA SÕITMA MINNA. VANAI SA OLILE SELGITANUD, ET LIIKLUSESKIRJA JÄRGI EI TOHI NOOREMAD KUI 10 AASTA VANUSED LAPSED MAANTEEL VÕI TÄNAVAL SÕITTA NING SELLEPÄRAST POLNUD LÖVIPOISS RATTAGA ÕUEST VÄLJA SAANUDKI. 10-NDAKS SÜNNIPÄEVAKS SAI LEO VANAISALT KINGIKS UUE JALGRATTA. VANAI SA ÜTLIS KA, ET 10-15-AASTASEL JALGRATTURIL PEAB VÄLJASPOOL ÕUEALA OLEMA KAASAS JALGRATTURI JUHILUBA, SELLIST LUBA LEOL VEEL POLNUD, UUS JALGRATAS PANDI PÖÖNINGULE KEVADET OOTAMA. NÜÜD TAHTIS LEO RATTASÕITU HARJUTADA, ET JUHILOA SAAMISEKS KOOLI JUURES EKSA TEHA. PEALE LIIKLUSESKIRJA TUNDMISE ON SELLEKS PRAKTILISED SÕIDUOSKUSED KA VAJALIKUD. PÖÖNINGULE OL I AGA NII PALJU ASJU TASSITUD, ET LÖVI LEO EI SUUTNUD OMA JALGRATAST KUIDAGI LEIDA... LAPSED, AIDAKE LÖVI LEOD! KIRJUTAGE KA SELLEST, KAS TEIL ON JALGRATTURI JUHILOAD JA KAS EKSA JUHILOA SAAMISEKS OL I RASKE. LÖVI LEO KARDAB NATUKE SEDA EKSA MIT...

5 KIIREMAT KIRJUTAJAT SAAVAD POLITSEIEMBLEMIGA KINGITUSE (PASTAKA, VILE VÕI MUDELAUTO).

Tähelepanu!

Kumminuia ja püstolit aitasid Lövi Leo metsas üles leida Kristi Pähkel Tallinnast, Kaisa Koppel Ida-Virumaalt Püssist, Sandra Solovjov Pölvast, Regina Lukk Läänemaalt, Marit Iila Viljandist, Maria Šebaršina Pärnust, Pille Soodla Hiiumaalt ja Herik Aus Saaremaalt. Nemad saavad vile-võtmehoidja. Lövi Leo kirjutab lastele, kust kingituse kätte saab. Lövi Leost joonistas ilusa pildi Aiki Allik Sauele. Aikile saadab Lövi Leo värvimisraamatu "Lugusid Lövi Leost" ja värvipliatsid.

20. veebruaril avati pidulikult Keskkriminaalpolitsei uus peahoone Tallinnas Tööstuse tänaval.

Häid sõnu lausus Keskkriminaalpolitseile Riigi Kinnisvara ASi juhatuse esimees Enn Teimann. Mõttlikult kuulavad teda (vasakult) KKP politseidirektor Andres Anvelt, Politseikooli politseidirektor Ralf Palo ja politseipeadirektori asetäitja Priit Männik.

Teeneteristi saab rinda Võru-Petseri politseiprefektuuri kordnik Herman-Johannes Pedosk.

26. veebruaril andis politseipeadirektor Harry Tuul politseiveteranidele politsei III klassi teeneteristid.

15. märtsil läks pensionile politseiameti korrakaitseosakonna komissar Ilmar Tubarik. Teadaolevalt oli Tubarik esimene kõrgem politseiametnik, kes oli sunnitud teenistusest lahkuma, sest vanuse lubatud ülempiir sai täis. Pildil on koos Tuberikuga (vasakult) politseipeadirektor Harry Tuul, seni kindlakstegemata inimese pea, kolleegid korrakaitseosakonnast Hannes Järvinen, Lilli Vähi, Vambo Oolberg, Siiri Pars, Udo Rehkalt, Urve Miidla ja Moonika Tammemägi ning personaliosakonna politseidirektor Elmar Nurmela.

1. aprillil läks pensionile Viljandi politseiprefektuuri prefekt Ester Kallakas. Eesti ainust naisprefekti külvab kiidusõnadega üle Viljandi prefektuuri pressiesindaja Agu Lall. Pildil vasakult: Tartu politseiprefektuuri prefekt Aivar Otsalt, Agu Lall, politseiameti politseipeadirektori asetäitja Jüri Kasesalu, Järva politseiprefektuuri prefekt Erki Nelis, Ester Kallakas ja riigi peaprokurör Raivo Sepp.

Pärnu Politseiprefektuuri stiilipeol "Elu nagu muinasjutt" pidutsesid (vasakult) Pärnu-Jaagupi politseijaoskonna juhtivkonstaabel Ain Lepik, korrapidamistalituse ja arestimaja politseiidinspektor Kati Nõmm, kriminaalpreventsiooni- ja noorsootalituse konstaabel Eleri Mäesalu, ning majanduskuritegude talituse politseiidinspektor Ly Sarapuu.

РЕЗЮМЕ

Приятного чтения!

Дорогой читатель!

В связи с множеством интересных тем на полицейскую тематику, этот номер журнала «Politseileht» по объему на 16 страниц превышает предыдущий. Большое внимание в нем отведено вопросам наркопреступности. В основной статье верховный комиссар криминального отдела Департамента полиции Ристо Касемяе дает обзор о сущности и распространении наркопреступности в Эстонии.

В статье «Встреча с наркоманом» каждый полицейский может получить полезные и практические советы, как задержать наркомана и как соблюдать меры безопасности при его обыске.

В рубрике о раскрытии преступлений, Кадри Палта знакомит читателя о том, как был задержан преступник Алексей Никифоров.

Автор статьи «Paikuse koolipara» Эстер Вилгатс знакомит читателя с мыслями входящего

на пенсию основателя школы полиции Пайкусе заместителя генерального директора полиции Юри Меритса. Автор беседует с ним и его дочерью Мерле Кутсар, тоже полицейской.

На страничках дорожного движения, говорится о том, почему в Эстонии, в сравнении с ее северными соседями, низка дорожная культура, а число дорожных происшествий в несколько раз выше. Индрек Сирк, комиссар отдела правопорядка Департамента полиции, дает обзор деятельности экспертной комиссии, основной задачей которой является анализ тяжких дорожных происшествий. На страничке безопасной езды указаны опасности, которые влечет превышение допустимых скоростей.

В технической рубрике оружейные эксперты Центра судебной экспертизы и криминалистики разъясняют, как следует себя вести на месте происшествия, где было

SUMMARY

Enjoy your reading!

Dear reader

There are so many good and interesting topics related to the police matters that the current “Politseileht” contains 16 pages more in comparison with the previous issue. This time much attention has been paid to the drug crimes. Risto Kasemäe, Chief Superintendent of Crime Department of Police Board, gives the survey on the nature and the spread of this particular type of offence in the cover story of the magazine. From the story “Meeting with the drug addict” every police officer can obtain the useful and the practical tips how to seize and how to search safely the drug addicts.

In the column “Detection of criminal offence” Kadri Palta is providing the reader with the story on how the criminal Aleksei Nikiforov was apprehended. The story “Personality” will reveal on what Jüri Merits, Deputy Director General, the founder of the Police School and who is going to retire soon, revolves in his mind. Ester Vilgats is having the interview with Jüri Merits, the Paikuse teacher, and his daughter female police officer Merle Kutser.

This time “Traffic column” again speaks about the reasons why the traffic culture in Estonia is remarkably low and the number of the traffic accidents is many times higher if

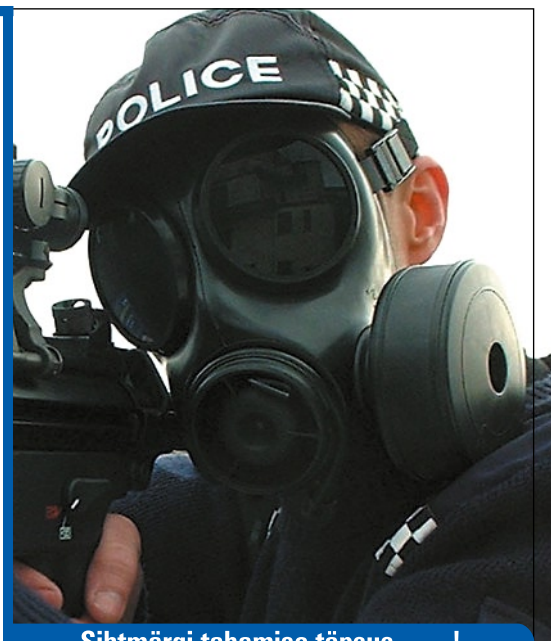
compared with the northern neighbours. Indrek Sirk, Superintendent of Law-Enforcement Department of Police Board is giving a review on the works of expert commission in Harju county whose responsibility is to analyse the serious traffic accidents.” Safety drive “page discusses about the dangers that will come along with excessive speeding that is above the limit being allowed.

In “Technique” column the experts from the Forensic Centre are providing the information on the behaviour patterns how to act at the crime spot if the weapon was used.

The danger to burn out caused by the extreme tension and the international satisfaction research on “Police personnel barometers” held in spring 2002 are being treated by Liivia Anion, Head of Division of Psychology of Police Board.

The new column is “Let’s go to visit” where each time one police prefecture or police authority in Estonia will be presented to our readers. First, we decided to speak about the works and the magnificent employees in the Police Prefectures of Narva. The new improvement for the magazine is also a page for the sports news and the sides for the photos depicting the exciting events what have recently taken place and naturally there is a space for the police anecdotes in the current “Politseileht”.

PÄTTIDE PÜÜDMISE MEETOD (ARGIK.)		POLITSEINI-KU TÖÖRIIST	PÜHAPÄEV	RAHA POLITSEILE POLE KUNAGI ...	POLITSEI EFEKTIIVNE TÖÖ ON ÜHIS-KONNALE ...	POLITSEI, OLI ... JA JÄÄB	RISU, LÄBU
AASTA		MONGOOLIA KARJA-KASVATAJA					
PÄIKESE-LAEV			POLITSEINI-KULE VAJALIK POLITSEINIK EI SAA OLLA...				
TÖÖTAJATE KOONDIS						GRAMM RASKETE HAAGISTE PUKSEERIJAJA	
SUUR PÄRL			VABARIIK SIBERIS LUKK LÄKS KINNI ...				
POLITSEI-KOOLI ASUKOHT							VARIANT, TEISEND
KIIL							
SULI					ALLAPOOLE LIIKUMIST TÄHISTAV EESLIIDE ... JA TARGU		
KILO-		KIIRUS... OHTLIK MET-SAPUTUKAS					
EESTI PANK			RÕHEKAS-KOLLANE RIIE ELEKTRI-JUHTME LIIK				LENNUKI-MARK PEALINN AASIAS EKSTRAKT TEEB POLITSEILE PEAVALU ERAKU ASUPAIK KÄEGALÕÖV HÄÄLITSUS
POLE POLITSEITÖÖKS VAJALIK						PÄEVANE KONSERT TROTS	
LEHMA TERE				LIIKLUSPOLITSEINI-KU KEPP RÕHTTAIM		ASEHALDUR VANAS-EGIPTUSES (A.J.) IIALGI	
POISS					HELIUM	MISKI RIPNEV HAAV (MURDES)	
MASINAT KÄIVITAV SEADE					RÕHUMINE		POLITSEI-PREFEK-TUUR (INGL. K.)
AAR		ILUPÕSAS KALA					KESKKRIMI-NAAL-POLITSEI ÜLEVALT
POLITSEINI-KU MURE-LAPS						KÕIGE SUU-REM SÖBER ... TOLSTOI	
HÕBE		ILMAKAAR PIIMAEMA				ESIMENE ...KIJK (VÕRKIKIJK)	NAISVANEM NAHA PIN-NAMUSTER
NÄRILINE					MAAOMAN-DI VORM RATSAVÄE-LANE (A.J.)		ESMASPÄEV AUTOLOGU
TEMA MAJESTEET (INGL. K)				UUDISHIMU RAHVUSV. STANDAR-DIORG.		PANEB POLITSEINI-KU LIPPAMA ...MUUSIKA	
POLITSEIAMETI PEADIREKTOR						ELUKUTSELI-NE KRIMI-NAALKUR-JATEGIJA PÖLIS-	
TEHISJÕHV							
VÖRGUNÕEL			TÄPSUS-LASKUR NEP-TUUNIUM				...NAPP EESTI RAADIO
UMBES		TURGI RAH-VA LIGE AMPER				TEKIB VEE KEETMISEL RAADIUS	
POLITSEINI-KU TÖÖRIIST (SÜLE-ARVUTI)				MEHENIMI			REEDE

Sihimärgi tabamise täpsus ... !

HAARAVAD RISTSÕNAD
RISTIK

Eelmises numbris ilmunud ristsõna vastus: sulgi ja võmmi mängima. Politseiorkstri bigbändi CD-plaadi "Disco Grande" võitsid Rutt Käner, Evelyn Raju, Ave Pirn, Kalmer Krimses ja Merike Mets. Võitjatega võtame ühendust. Ristsõna lahendusi ootame 1. juunini meiliaadressil politseileht@pol.ee või märgusõna all „Ristsõna“ postiaadressil Politseileht, Pagari 1, 15060 Tallinn. Õigesti vastanute vahel loosime välja 3 politseiembleemiga kohvikruusi.

Vali tõeline elu! Vali politseikool!

Õppeaeg Pärnumaal Paikusel asuvas Politseikoolis on kokku 2 aastat. Õppeajal on majutus ja toitlustus tasuta ning hea õppeedukuse korral on ette nähtud stipendium kuni 2100 krooni kuus.

Politseikooli õppeprogramm sisaldab erinevaid õigusaineid (kriminaalõigus, tsiviilõigus, riigiõigus), politseitöök vajalikke eriaineid (kriminalistika, politseitöö taktika, liiklusjärelvalve, relvastus, laskealane ettevalmistus) ning palju muud.

Politseikooli kandideerijale esitatavad nõuded

- vanus vähemalt 19 aastat
- keskharidus
- Eesti kodakondsus
- Täidetud ajateenistuse kohustus
- ei ole kohtulikult karistatud

Dokumentide vastuvõtu viimane kuupäev on 1. november

